Hind 5 ſenti.

Tallinna Teataja

Täna 10 lhk.

Toimetus ja talitus:
Tallinn Wene tän. 11a. — Kõnetraat 428-29. Awatud kella 9—16

Kuulutuste hinnad:
Kuulutuste küljel 5 ſenti, teksti ees 10 ſenti ja teksti ſees 12 ſenti millimeeter weeru laiuſes

Tellimiſe hinnad:
1 kuu peale postiga . . . . 25 ſenti
3 „ „ „ . . . . 65 „
6 „ „ „ . . . . 120 „
12 „ „ „ . . . . 225 „

Majandus-poliitiline nädalaleht.

Ilmub igal laupäewal.

Nr. 15. Laupäewal, 13. detſembril 1930. 1. aastakäik.

Wäikese mehe luksusnaine.

13 milj. aastas. Mis teeb direktor tööajal?

Meil on aſutuſi, mille tegewuſt waadates makſumakſja kodanik wangutab pead ja arutab oma ette, kuſt nende aſutuste tegewuſe ja töö tagajärgi leida wõiks. Ent nii mõnigi kord on ſelline otſimine aſjatu, kuigi pühakirjas öeldakſe, et „kes otſib, ſee leiab".

Üheks neiſt ſinatsteſt aſutusteſt on kaubandus-tööstuskoda. Uhkes majas Olewiste kõrguste poole kerkiwa kirikutorni wastas on nii mitugi mugawalt möbleeritud kabinetti, mille nahktugitoolide kulutamiſe eeſt kaupmees ja tööstur raha makſab, ent mille töötubadeſt kostab waid waikus. Wõiks öelda: ſuur waikus. Iſegi nii ſuur waikus, et on ſootu ära unustatud ja kalewi alla maetud ſelline aſi kui — peakoosolek! See oleks pidanud tulema kokku juba detſembris, ent ſeni ei ole kuulda kihku ega kõhku. Direktor, kes kwiteerib iga kuu wiimaſel päewal üpris rahuloldawa palga, 470 krooni, on põline wälispoliitika tegija, ſõlmib ſiin ja ſeal kaubalepinguid, wõtab ſiit ja ſealt wastu rinda kaunistawaid ordeneid, ei ſaa loomulikult end ſiſemistele aſjadele pühendada. Mis tähendab ka ſiſeriigi kaupmeeste ja tööſturite hulk tähtſate diplomaatiliste toimingute kõrwal!

Ent ſiis, kui ſaabus eelarwe eſitamiſe hetk ja mainitud kaupmees wõi tööstur peab oma taskuſt raha maksma tolle noobli keſkaſutuſe elushoidmiſeks — ſiis on koosſeis in corpore kohal.

1931. a. tarwis tahetakſe näiteks ſaada ligi 13 miljoni ſenti, kusjuures wõetakſe põhiärimakſudeſt ja liſaärimakſudeſt 5%, ſ. t. makſimaalne määr, kuigi ſee wäikſem wõiks olla. Ent milleks ſiis mõtelda kaupmehele, kes juba nii kui nii makſude all ägab! Mõjuks ſiniſe imena, kui koda kord ka nende huwe kaitſeks!

Tolleſt ümmarguſeſt ſummakeſeſt läheb terwelt üks kolmandik

keſkaſutuſe kuludeks.

Ent ka ſelleſt ei ole küllalt. Keſkaſutus on täitmatu. Ka ſektſioonide ülejääk peab tema nälja kustutamiſeks minema.

Sektſioonid on teatawasti kõik üheõiguslikud, koosnedes 20. liikmeſt. Ent kulud ei ole ſugugi ſama mõõdupuuga mõõdetud.

Sektſioonide tulud ja kulud on umbes:

	tulud kr.	kulud kr.
1. ſektſ.	7.000	7.000
2. „	35.000	21.350
3. „	14.000	11.000
4. „	14.000	8.000
5. „	10.000	11.000
6. „	4.000	7.000

Nagu näeme, on tulude protſent eſikohal ſuur ja keſkkaupmeeste ſektſioon, mille puhaskaſu keſkaſutuſele läheb. Too Moloch neelab 5,5 milj. ſenti!

Tulude ja kulude wõrdluſel ſelgub, et maksjad põhjuſega

nuriſewad

makſustamiſe ſüsteemi üle. Peaks kahtlemata olema proportſionaalne makſude jaotamine. Nüüd peawad mõned ſektſioonid teiſi ülewalpidama.

Huwitawam on aga waadelda, mille peale raha kulutatakſe. Näeme näit. oma ſuureks üllatuſeks, et ſõidukulud teewad juba 800.000 ſenti wälja. Summa, milleſt wäikſem mees julgeb ainult und näha!

Palkadeſt kõneleſime piſut juba eelpool. Mainitagu waid, et kantſeleikulud teewad 7000 krooni wälja.

34 inimeſt istub waikſeis tubades, ajab diskreetſelt juttu, ja otſib, mis teha. Seſt tööd — waat', ſeda on wähe, kuigi palka palju.

Seal on juriskonſult — kahjuks ei tule ta nimi meelde — 350-kroonilise kuupalgaga, ent

harwa näeb

ſeda härrat istumas oma mugawas kabinetis.

Selleſt hoolimata, et palgad iſegi lugupidamiswääriliſed, on ametnike toetuskaſſa jaoks eelarwes nähtud weel 3000 krooni. Õnnelikud inimeſed!

Samuti on eelarwes olemas arstimiskuludeks 3000 krooni — ſumma, mis paneb tõſiſelt mõtlema ſuure ja tapwa töö mõju ametkonna terwiſele.

Kurioosumina tundub kuues ſektſioon — laewnikud, mis peab endal nõunikku ja ſekretäri, olles iſe ſealjuures kõige wäikſem wendade keskel.

See oleks läbilõige kaubandus-tööstuskoja ſiſikonnaſt. See aſutus on meie wäek- ja keſktööſturite ja kaupmeeskonna luksusnaine, millele tuleb waid juurde maksta, ent iſe mitte midagi ei ſaa. Pole ſiis ime, et lahutamiſe tung kaswab iga aastaga. Koda on ka omanud lukſusnaiſelikud kombed, on upſakas, ligipääſematu ja paindumatu. Küllaldaſelt põhjuſeid lahutamiſeks.

Kuuldawasti wõetakſegi lahkulöömiſe küſimus lähemal ajal tõſiſelt kaalumiſele.

Kohvik ja kondiitriäri

G. Heinmann

S. Karja t. 4. Tel. 20-47.

Alati saadaval kõiksugu kondiitri saaduseid, valmistatud esimese järgu ainetest.

Hinnad mõõdukad.

Lätis walitſuſe kriis?

Riia, 13. detſ. (ETA). Päraſt kaitſeministri lahkumiſt kujunes ſiſepoliitiline ſeiſukord eriti pinewaks. Sotſialistid eſineſid eilſel ſeimi koosolekul umbuſalduſe awaldusega demokraatiliſe tſentrumi kuuluwa teedeministri wastu. Hääletamine lükati aga edaſi teiſipäewani. Arwatakſe, et umbuſaldusawaldusega ühineb ka rahwuslik blokk. Peaminister Zelminſh peab ſeiſukorda niiwõrd tõſiſeks, et arwestab poliitiliſe kriiſiga.

Mineraalveed
limonaadid
seltersid
liköörekstraktid

R. Scheibe

S. Tartu mnt. 14.
Kônetraat 304-93.

Prantſusmaa ſai uue walitſuſe.

Pariis, 13. detſ. (ETA). Prantſuſe uue walitſuſe moodustab Steeg. Wälisministriks on Briand. Walitſuſes on enamus radikaalid.

Eesti õunad tolli alla?

Soome rootslaste ſõjakäik.

Helſingi, 13. detſ. Soome rootslaste põllumajanduslik liit eſitas wabariigi walitſuſele märgukirja, milles protesteeritakſe Eesti õunte tollita ſisſeweo wastu. See ſurub omamaa hindu alla. Kõik puuwili, mis tuleb Soome turule augustiſt nowembrini, tuleb tolli alla panna.

Laenu protſent odawamaks.

Tartu ringkonna wabrikantide koosolekult.

Hiljuti pidas Tartu ringkonna wabrikantide ühing oma peakoosolekut, kus otſustati ſaata ja kiideti heaks märgukiri riigi majandusnõukogule. Selles juhitakſe tähelpanu ſellele, et riik kaitſeks tollidega kodumaa metallitööstuſt wälismaa dumpinghindade wastu, wõimaldaks odawaprotſendiliſt laenu ja et riiklikud ning omawalitſuste tellimiſed ſaaks antud kodumaa metallitööstuste kätte.

Ühtlaſi otſustati ka liikmemakſu alandada, et wõimaldada ka wäikſematel tööstustel liikmeksastumiſt.

Rahvamaja

„Grand-Marina"

14. detſembriſt alates uus eeskawa.

Näitelawal
eskimod dresseeritud merelõvidega.

Lendlehti ...

Hiljuti politſeiwõimudega likwideeritud Tartu töötatööliste „lapuale" on äſſitajate poolt käärimiſe jatkamiſeks ja rahutuste eſilekutſumiſeks wäljalastud ſhapirograafiga paljundud lendlehed, mida lewitatakſe ööſiti, ning kannawad „Tartu rewolutſiooniline rakuke „Töö wõit" allkirja.

Lendlehtedes kutſutakſe töötatöölisi ülesſe meeleawaldusi korraldama ja rahutusi tekitama. Ühtlaſi manitſetakſe mitte karta wanglaid.

Arwatakſe, et ſelliste äſſituste algniidid ulatuwad põrandaalustesſe ringkondadesſe.

GLORIA PALACE

Lôpuks ometi Tallinn kuuleb ja näeb geniaalset maailmakuulsat näitlejat

Emil Jannings'it laineid löönud kauaoodatud filmis

„SININE INGEL"

Vôrdlemata näitleja MARLENE DIETRICH, HEINRICH MANN'i romaani „Professor Unrath" järele. Kuulsa lavastaja J. v. Sternbergi lavastus, autori isiklisel kaastegevusel. Super film „UFA" kuulsa Erich Pommeri kunstilisel juhatusel. — Aukaardid ja passepartout maksvusetud. Sissepääs ainult seansside viisi. Kassa avatud kella 5 p. l.

Seansside algus kell 5.30, 7.30 ja 9.30.

Suure tungi ärahoidmiseks palutakse tulla iga seansi alguks.

Kondiitriäri ja kohvik

H. Feischner

Harju tänav 45, kõnetraat 19-50.

Mee- ja piparkoogid suures valikus.
Tortide tellimised saavad igal ajal täpselt täidetud.

OBSERVER.

Kaubalepingute kurbmäng.

Praegune wälisminister Lattik on kahtlemata üks ſümpaatſemaid kujuſid meie wälisminiſtrite registris. Waimukas ja ſõbralik, waba poſeerimiſeſt ja lihtſa loomuliku eſinemiſega — mis kiwistunud ja teatawal määral blaſeerunud protokolli ülematele kahtlemata peawalu ſünnitab — ſelliſena on Jaan Lattik erinew mitmeſtki oma eelkäijaſt.

Ent õpetaja Jaan Lattik ja wälisminister Jaan Lattik on ſootu kaks iſe asja. Kui õpetaja Lattik lõikab ſeltskonna inimeſena loorbereid, tekitawad eſimeſed käigud wälispoliitika malelaual wastawa resſoori juhile Jaan Lattikule märgatawaid raskuſi. Otſekoheſel inimeſel on raske olla diplomaat. Talleyrand, diplomaatiliste keerdkäikude geniaalne meister, (mõned nimetawad teda walelikkuſe iſaks) oli tolle tuntud wäljenduſe leiutaja, mille järgi ſõnad on loodud waid mõtete warjamiſeks. Ent tolleaegne ſaladiplomaatia on oma aja üle elanud. Parlamentaarne riigikord on toonud wärsket õhku hallitanud arhiiwidesſe. Siiski toimiwad tähtſaimad nõupidamiſed endiſelt tête-à-tête — ſeega teatawa ſaladuſe katte all. See on too weealune kiwi, mille wastu mõnigi wälisameti juht põrkab.

Praegune wälisminister on ſattunud endiſesſe rüütelkonna lossi halwal ajal. Halwal ajal ſellepäraſt, et tema walitſemisperioodi langewad tähtſad lepingud, mis on oſutanud, kuiwõrd wäike meie wälisministeeriumi kapatſiteet on puhtkutſeliſel alal. Tugewaimaks jõuks wälisministeeriumis peetakſe miniſtri abi A. Schmidti, kes on persona grata ka kohalikus diplomaatiliſes korpuſes. Kahtlemata kuulub tema intelligentſemaisſe ja energiliſemaisſe riigiametnikesſe, keda — ſelleſt hoolimata, et ta alles hiljuti lõpetas Tartu ülikooli õigusteaduskonna — peetakſe üheks heaks juriidiliste „konksude" tundjaks wälislepingute alal. Ent hiljutiſed ſaawutiſed tõendawad teatawal määral tolle talleyrandlikuſe puuduſt, mis on waſt mõjutanud mõnegi kaotuſe — ſeſt neid meil on.

Seal on Nõukogude Wene, kellega leping allakirjutati ühel peale lõunal kell 4. [illegible] näis, et Nõukogude Wene — kuigi wäljenduſis tagaſihoidlik — enam rõõmustus lepingu ſõlmimiſe üle, kuigi lootuſed meie pool ſuuremad olid. Ent meil ei oſatud neid lootuſi fikſeerida ja jäädi tühjale. Nõukogude Wene legaliſeeris ſoodustuſed, mis tal juba waremalt olemas olid, kuid meile jäi Nõukogude Wene oma wäliskaubanduſe monopoliga endiſelt äriliſelt ligipääſematuks. Eriliſelt on toonitatud ſeda kaſu, mis meie ſaawutame tranſiidi näol via Wenemaa Mandſchuuriasſe. Samal ajal on wene raudteed wõimata kallid ning tranſiit ebakindlate ſõiduplaanide järele käiwate rongidega on waewalt mõeldaw. Ainus poſitiiwne ſamm Eesti ja Nõukogude Wene kaubanduslikes wahekordis on äsja päewakorrale kerkinud — toiduainete ſaatmine Petrogradi turule ning ſeegi ſai kuulu järele alguſe ſealt poolt. Kaubalepingul ei ole ſiin wäikſemadki mõju. Tuleb tunnistada, et ſoodſa lepingu ſõlmimine käib arwatawasti ſuuremailgi riigimeestel, kui neid Eestis leidub, üle jõu. Siiski oleks talendiku juhtumiſe juures wõidud ſaawutada paremaid tulemuſi.

Kella- ja kullasepääri
E. Eichelmann
Tallinn, V. Karja t. 2, tel. (2)32-23.
Soodsam ostukoht kõigile.
Rikkalik valik, odavad hinnad.
Ostan kulda ja hõbedat.

Wärskeim mälestus on Soome kaubaleping — pühapäewalaps. Näib, et päraſt lepingud joodud ſhampanja ei toonud õnne ſõlmijaile. Tolleaegne põllumeeste walitſus Soomes aſus ſeiſukohal, et kartulitolle enam tõsta ei tohiks. Selliſt arwamiſt awaldati ka läbirääkimiste ajal. Ning meie mehed wõtſid ſeda puhta lubaduſena, kindel kui kahju. Ent unustati jällegi fikſeerimata. Soomes wahetus walitſus. Swinhufwudti kabinett ei arwestanud endiſe walitſuſe erawiiſil awaldatud ſeiſukohtadega ning tõstis tolli. Nüüd awaneſid lõpeks meiepoolſete ſilmad ning ſaadi aru oma naiiwſuſeſt. Meeleheitlikult aſuti oma naha päästmiſeks ſüüdistama ſoomlaſi, küteti meeleolu ja tahetakſe nähtawasti tuua miniſtritoolile ohwriks ajalooliſelt ja loomuſunniliſelt enam kui ſõbralik wahekord Soomega. Äsja „Päewalehes" ilmunud artikli „Quo vadis Finlandia?", mis teatawaks wastukajaks „Revalſche Zeitungi" „Quo vadis Estonia'le?", autoriks peetakſe üldiſelt wälisminister Jaan Lattikut. Seda ka Soomes, kus üks leht warustas artikli tõlke pealkirjaga „Lüüriliſt poliitikat". Selliſed kuulduſed ſealpool lahte ei paranda ſeiſukorda, kuhu meie wälisministeeriumi nõrk tegewus meid on wiinud. Lõpeks wõime tarwitada ka radikaalſemaid abinõuſid oma renommee tõſtmiſeks — on nagu mehelikum lüüa aga mitte ſolwata. Neile, kes Eesti ja Soome wahekordade arengut jälginud, on ſelge, et neis ſuhetes on praegu tekkinud kriiſi ajajärk. Kas on ſelles ſüüdi erakorraliſed majanduslikud olud wõi meie wälispoliitika juhtimine? Tundub, et mõlemad. Meil nuriſetakſe waheſt Soome wälisminiſtri Procopé Skandinaavia orientatſiooni üle, ent ei oleks huwituſeta kuulata lahetaguste arwamiſt meie wälisminiſtri iſikliku — ſuunatuſe kohta. Soome kaubaleping on meile igatahes õppetunniks, mida ei tohiks edaspidiſes praktiſes unustada.

Praegu peame läbirääkimiſi Leeduga. Ka ſeal on oma kõneluſed. Leedu ja Läti oskaſid meile ſiingi ninanipſu mängida.

Imestamiswäärſe kiiruſega jõuti kokkulepele mitmeski raskes küſimuſes, otſustati Leedu wilja Lätisſe importeerida, anti ſoodustuſi ärimeestele ja aſetati Eestit ſündinud fakti ette. Kahtlemata tunneme enda wastu loodud ühiſt majanduslikku wäerinda. Ent meil ei jää muud üle, kui — ustawaks jäädes oma ſeniſele joonele — aſuda ruttu otſima ſüüd teistes.

Meie peame juba naeruwäärſelt kaua läbirääkimiſi Lätiga. Kuigi ſelliſe ſuure loomingu, nagu ſeda on tolliunion, kiire tempoliſt walmimiſt ei wõi nõuda, näib ſiiski, et wähemalt kaubalepingu laialdamine ei peaks niiwõrd wenima kui ſee meiega on ſeni ſündinud. Loomulikult ei ſaa meie ſiin ainult eneſeſüüdistustega piirduda, ent mõiſtmatuks jääb, mispäraſt peame meie peaaegu alati jääma lüüaſaanud pooleks!

Meie kaubalepingute poliitika jätab palju ſoowida. Iſegi nii palju, et tekitawad üpris piinlikud ſituatſioonid. Waewalt wõib ettekujutada traagikoomiliſemat ſeiſukorda, kui Eesti—Prantſuſe konwentſiooniga, milliſe rahanduskomiſjon tagaſi lükkas, wäliskomiſjon aga heaks kiitis. Ent inimene Lattik, charmeur ja köitew kõneleja kirikukantslis, mõtleb wähe tema ekstſellents Jaan Lattiku eksimustele, ſeſt errare humanum est!

Observer.

Meie riigiwõimud raiskawad raha.

Mõne päewa eest määrati erarong riigiwanema ſõiduks Kohtla kaewandusſe. Rong ſõitis wälja kl. 6 homm. ja tagaſi umbes ſama kellaajal õhtul. Riigiwanemaga olid kaaſas mitmed riigikogu liikmed, raudtee juhtiwad jõud jne. See ſõit läks maksma umbes 2000 krooni. Kui oleks kokkuhoiu põhimõtet pooldatud, oleks wõidud wäga heasti ſalongwaguni kl. 11.20 õhtul äraminewa Narwa rongi külge haakida ja ſama rongiga õhtul kl. 7 tagaſi ſaada. Niiſugune ſõit oleks wäheste kuludega lõppenud. Meil on aga igal pool raiskamiſe kalduwuſed. Iſegi wäljamaalaſed imestawad ſelle üle.

Prl. Tamme lood.

Üks Tartu leht kirjutab:

Pealinnas liiguwad mitmeſuguſed jutud mõne Eesti Panga kõrgema ametniku tegewuſe kohta. Üldiſelt peab tähendama et Diskonto Pank oli Eesti Panga ametnikkudele teatud käſipangaks. Kui wajati laenu, ſiis mindi Diskonto Panka, diskonteeriti ſeal wekſel ja ſaadi raha. Nii mõnigi mees on nüüd hädas, ſeſt Diskonto Pangaſt tulewad wekslid tähtajal täies ulatuſes wälja osta. Nii on üks juhtiw jõud mõne päewa jooksul pidanud muretſema kuni 5000 krooni, et taſuda Diskonto Panga ſummad. Kuid mitte ainult laenu pole ſealt tehtud, waid üksikul kõrgemal naisametnikul, kelleſt mõnigi kord olenes, kas antakſe Diskonto Pangale raha wõi lükatakſe wekslid tagaſi, on Diskonto Pangas olnud jooksew arwe, millele aegajalt kantud ametniku kohta küllaltki tüſedaid ja ümmarguſi ſumme.

Nagu ſelleſt näha, on kuulduſed prl. Tamme kohta ulatanud üle maa. Pealegi ei kirjuta leht kahtlewas waid weendunud toonis. Sel puhul oleks Eesti Panga juhatuſel põhjuſt asja kohta ſeletuſega eſineda.

Saksa töötute arw kaswab.

Nowembrikuu lõpul regiſtreeriti wastawas kindlustusoſakonnas Sakſamaal 1.778.000 töötatööliſt. Seega on 15. nowembriſt kindlustatud töötute arw kaswanud 127.000 wõrra.

Tööbörſides oli 30. now. regiſtreeritud kokku 3.762.000 töötatööliſt, ſeega 204.000 enam kui 15. nowembril.

Onu Peeter.

Tallinna kiri.

Arvan, et oled kuulnud oma briljantsest suguõest, kes vibutab zepteri Eesti Panga kivihoones ja pillub välke, mis surmavad diskonteerimise [illegible]used. Kahjatsen, et minul pole [illegible] juhust olnud näha tolle daami [illegible]duvaid silmi — omanduskõna „[illegible]aduv" on vist tuletatud sõnast „[illegible]öid"? — ja teha ilusat „kratsfussi" ühes galantse tervitu[illegible] „Küß' die Hand, gnädiges Fräulein!" Miks saksa keeles, küsid? Olen veendunud, et daam, kes esitab selliseid eriskummalisi nõudmisi, kui seda prl. Tamm tegi kirjanik Metsanurgale, peab kuuluma veel kadakakasvatuse saanud generatsiooni.

Aha, näen Su tibatillukesi kõrvaleste liikuvat — oled uudishimulik. Rutan rahustama Su „teadusejanu". Kas mäletad Mait Metsanurga sulest ilmunud „Talupoja poega"? — Näidendi loomulikult, mitte noid Sinu linnapreililikke suviflirte Viljandimaal! Tuleb meele?

Selles „Talupoja pojas" etendas üpris märgatavat osa pangapreili, kes linnast maale tulles asus andma õpetusi, looma kalkulatsioone — ent mitte diskonteerima veksleid.

Mäletad vist, et näidend tuli esietendusele „Estonias" — nagu harilikult pooltühjale saalile. Ka Sina eelistad loomulikult operetti?

Nii siis, saabus too esietenduse päev. Hommikul heliseb kirjaniku erakorteri telefon. (Pole eestipärane sõna, nurised. Kuidas kõlaks väljendus: kõnetraat heliseb!)

„Kas kõneleb kirjanik see ja see?" — „Jah, kõneleb." — „Palun, tõmmake oma näidendist maha see pangapreilisse puutuv osa!" — „Vabandust, kes räägib?" — „Siin prl. Tamm Eesti Pangast. See osa näidendist riivab mind!"

Nii jutustas asja kirjanik ise. Raske on muidugi ütelda, kas on see tema sarkastilise ettekujutuse toode või sündinud lugu . . .

Nähtavasti süüdistasime Kukke asjata. Kas piiskoppi, küsid. Ei, vaid Diskonto Panga juhtivat Kukke. Mäletad, kuidas imestasime, miks teda ühes Steinidega pokri ei pandud. Arutasime, et vist on piinlik, et mees nagu endine riigivanem ka . . . Aga ei, mu laps, selgub, et tema on sootu see päästja olnud. Mis ta aga päästis, on mulle siiski selguseta. Seal on Linnapank 20 miljoniga, ETK 17 miljoniga . . . mis seal siis veel päästa jäi? Ainult oma nahk.

Ent lõpuks ei ole ma vastava eriharidusega ning ka mitte pangapraktikaga end harjutanud pankrotte sünnitama. Kui aga Kukk see päästja oli, siis pidi ta pankrotist juba varemalt teadma. Kõneldakse gi, et ühele kohaotsijale öelnud üks Kukkele väga lähedal seisev inimene juba kuu aega enne pankrotti, et ei maksa Diskonto Pangas ametisse minna, see läheb nii kui nii „pleiteks" —.

Kogu Tallinn kõneleb aina pankadest ja vekslitest ja protestidest ja diskontodest. Materialistlik teem! Olen ise muutunud äärmiselt pedantseks. Istun vaid kodu ja kuulan vana raadiot. Isegi graatsilised nukukesed „Gloria Dancingis" ei suuda . . . pardon . . . Sa oled ju tütarlapse soost, Sulle ei tohi pikantsusi rääkida isegi mitte.

Onu Peeter.

ELU PEEGEL.

I.

Eks tõsi? Pisut veider küll ju näib,
et maailm ainult käsu järel käib:
kõik naised valitsegu mehi ja maailma!
Te teate ju neid selle ilma suuri —
ja kuigi mõtleks ajalugu uuri —
seesama nähe ikka hakkab silma.
Te tunnete ka lugusid Napoleonist,
Helenest — naisest valitsetud troonist —
kel ilma valitseja oli pehme nagu puju,
tal täitis elu piseimedki soovid,
ent jagas teinekord ta isegi alkoovid
nii, kuidas oli naisel selleks tuju.
Ei tänapäeval muutund pole mood,
needsamad nüüdki korduvad veel lood . . .

— — — — — — — — — — — — — — — —

Vist kaua sellised lood võivad kesta.
Ent preili Tamm? Ei mõtlegi vist pesta
end süüdistusist, mis on talle teht.
Peab's jääma, seltskond, sulle arvamus:
et sooja ikka seal, on suitsu kus,
et süüdistused olid vast tõelised ja eht.
Ei usu, et siin kangus vastu ajab sarved
ja lausub: mis teil korda lähevad mu arved
ja see, kes need mu nimel sisse maksis.
Ah! ei! mu daam — see mõte vale vähe,
sest seltskond ütleb: nõnda see ei lähe,
et sõidetakse juudi punases tõld-taxis.
Eks tõsi? Pisut veider küll ju näib,
et maailm põhimõtte järel käib:
et naised — nemad valitsegu mehi ja maailma.
Te tunnete ju kogu ilma suuri,
nad kõik teind läbi on ju sama kuuri —
see nähe hakkab nüüdki kõikjal silma.

II.

Me kurdame: me vaesed, ei meil raha,
ent raha kõikjal loobime me maha.
Kus vaja, seal ei leia hädapärast senti,
ent rumalusele me maksame suurt renti.
Kus vaja pole, kisume me marga juures
ja paari penni pärast oleme ehk mures suures,
ent miljonid me pillume nii õhku,
seejuures tunne meil kui loobiksime põhku,
ja miljonite raiskamisele ei pane rõhku.
Te teate ju, et ainult rahvas maksab,
veel vaevalt tööstur, ärimeeski jaksab —
ei suuda needki enam — siis kuul pähe,
eks alles hiljuti ju Tartus ilmnenud see nähe.
Seepärast, velled, teile minu palve,
te ärgem tühjendagem kergemeelselt salve,
sest ees võib olla raske aja raskeim talve.
Mis tulu sest, et ainult õlgu kehitame
kuid muudku ehitame — ümber ehitame,
kord Kadrioru — teine Toompea lossi . . .
Tean, rahva nägu kindlalt tõmbub mossi,
kui kuulda saadi sealpool sellest loost
ja öeldi: vaja võtta vist on roost.
Miks, milleks meil siis seda kulu vaja?
Kui ehitati ümber Kadrioru kallis maja,
kui maeti kümneid miljoneid kord sinna,
miks siis ei teatud riigipealkond kuhu minna?
Nüüd aga asjata on kogu töö
ning kulda väärib vaev taas sodiks löö —
saab kunstitempel rämpsuks üle öö
seks vaid, et ümber teha, saada jälle uus
ja nõnda talitada igas kuus . . .
Ah! velled, velled, kuhu sedasi küll see
viib meid me eluvõõras siht ning tee?
Ei, kullapaid, te uskuge, seks aeg ei nüüd,
mil kokku hoida olgu iga ülim püüd.
Tööd vajab rahvas küll, ent kehvus kilab õues,
on jõulud ukse ees, ent õudus elab põues,
ja kannatustele kõik rõõmud ära müüd.

Luige Laul.

„Tallinna Teataja" nr. 15, 13. XII. [illegible] 2.

Salapärane kolmas wõim meie riigis.

Korruptſioon laiutamas.

VÕLGADE KUSTUTAMINE KESTAB EDASI.

Midagi on mäda. — Kas Narwa koſe aſi on korruptſioon? — Kuſt tulewad rikkuſed?

Ühel wiimaſteſt riigikogu kooſolekuteſt pidas erapooletu riigikogu liige dr. J. Wilms kõne üldiſe korruptſiooni kohta. Et kõne ſiſaldab mõningaid huwitawaid ſeiſukohti, ei ole meil põhjuſt loobuda awaldamaſt ſelleſt mõningaid kohti, kuigi meie kõikide nende awaldustega ei ühine.

Diskonto Panga krahhi küſimus ei ole ükſik nähe meie majanduſeelus, waid on üks lüli krahhide ja korruptſioonide ahelas, mida Eeſti Wabariigi ajal oleme wõinud tundmaõppida.

See on hulga aja tagant jälle üks ſuurem korruptſiooni nähtus, mida meie tahakſime ankeetkomiſjoni kaudu uurida, et lõpule jõuda põhjuſtega ja leida teid, kuidas neid nähtuſi edaſpidi ärahoida.

Meie oleme näinud oma Eeſti iſeſeiswuſe ajal lõpmatuid kuritarwituſi, palju protſeſſe, kus üks wõi teine mõne miniſteeriumi wõi majanduſe alal on jällegi kohtu ette wiidud ja ſüüdi mõiſtetud. Teame wäga häſti tollipanamaid ja Harju **Panga** lugu, ſamuti ka altkäemakſu wõtmiſi raudteel ja ſadamas. Pean lugupeetud Riigikogu liikmetele teatama, et näiteks Tallinna linna omawalitſuſe kõrgemad ametnikud on minule mitme inimeſe juuresolekul tõendanud, et raudteeliinil Tallinna tulewad materjalid mitte nii kergeſti ilma määrimata wäljalaadimiſe kohale ei jõua, ja hulk aega läheb, kui ſeda ſeaduslikus korras peaks tegema.

Niiſamuti on teada ka ſee

ſuur eluwiis,

mis ilmſiks tuleb ükſikute kõrgemate ametnikkude juures, kus ei ſaa kindlaks teha, kus kohal need allikad on, millega inimene elab ja kulutab. Palk on wäike, aga ülekulutuſed ſuured, mis ſeltſkonnale on tähelepandaw, mis põhjuſtab igaſuguſeid kuulduſeid. Meie kohus oleks niiſuguſte aſjade pealt kahtluſed ära wõtta.

Edaſi teame meie, et wõlgade mahakirjutuſed, milleſt nii palju on kõneldud, keſtawad edaſi. Kui üleſloeme wabariigi keſtwuſeajaſt ſaadik inimeſed, kes on riigile külgeteinud, ſiis oleks terwe rida nimeſid, mis on harilikult wäliſmaalaſte nimed, pankrotikangelane Holzmann, Hoff, Tſitſikow, Semeljew, wõikuningas Schultze, Owtſharow, Madis Jaakſon (Wahelhüüe: K. Aſt (ſtp.): „Kas ſee ka wäliſmaalane?!") ja rida teiſi iſikuid. (K. Aſt: „Aga ikka oma meeſte ſokutuſel!") Tõeſti ei ole ülearune, kui meie peame

tunnuſtama kolmanda wõimu

olemas olu, kes kujutab endaſt ſuuremaid rahakuningaid, ärimehi, kellele meie omamehed kaaſaaitawad. Selle kohta lubatagu mulle teha wäikeſed wäljawõtted koalitſiooni ajaleheſt. On kõneldud ükſikuiſt aferiſtideſt, kes riigile ſuuri ſummaſid kaela on teinud, ja öeldakſe koalitſiooni ajalehes nimelt järgmiſt: „Ja mis kõige imelikum, nende ſõprade hulka kuuluſid ka mitmed meie ſilmapaiſtwamad poliitiliſed tegelaſed, endiſed miniſtrid ja muud poliitiliſed tuuſad. Nende kaudu mehel wabanes tee ametiaſutuſteſſe ja krediitide kraani juure." Edaſi: „Paljude meie awalikkude tegelaſte kõlbline taſapind on weel niiwõrd kõikuw, et nad heameelega ennaſt igaſuguſte kahtlaſte aferiſtide teeniſtuſſe annawad, kes ſiin omaſoodu nende nimekaarti kaſutades ennaſt igale poole ſiſſe poetawad, et lõigata ſealt kuhu nad külwanud ei ole. Oli aeg, kus neid tüüpe nähti igapäew miniſteeriumide ukſi liigutamas ja miniſtrite ooterummis ümberpiilumas." Edaſi: „Wäliſmaalaſte hulgas, kel Eeſtis ühte wõi teiſt keſtwamalt toimetada, walitſeb kaunis põhjendatud arwamine, et

raha eeſt on wõimalik Eeſtis kõike ſaada ja kõike teha.

Et ſee nüüd igalpool ja igal alal tõeſti nii oleks, ſeda on raske uskuda, kuid kaguni meie oma inimeſed ei taha ſagedaſti loobuda weendumuſeſt, et igalpool, kus mingiſuguſed aineliſed huwid mängus, igas majanduſepoliitiliſes aktſioonis on tähtſamat oſa mängimas waid raha ja altkäemaks.

Kui teie waſt küſite, mis leht ſee on, kas mitte mõni uulitſaleht, ſiis wõin rahulikult öelda, et ſee on „Päewaleht", kes on kodanliku ja majandusliku ilma täielik tundja, ja teda peakſime uskuma. Meil ei waadata tagaſihoidlikult, üleolewalt ja põlgawalt nende inimeſte peale, kes on ſaanud miljoniliſi mahakirjutamiſi wõi iſegi kohtu poolt kariſtatud, waid kui nad rikkad on ja häſti riietatud, ſuudawad üht ja teiſt rikkuſe poolt pakkuda, ſiis on aukartus nende waſtu wäga ſuur, ja nad waatawad iſe põlglikult waeſte, kuid auſate peale.

On haiguſed, nagu näiteks tiiſikus ja wähk, mis inimeſi waewawad, need on kurjad haiguſed, mis keha häwitawad ja parandamatuteks haigusteks loetakſe. Kuid, lugupeetud kuulajad, korruptſioonihaigus on palju tõſiſem haigus, ſee häwitab meie närwikawa, ſee häwitab meie majanduſe elu aluſed. See ähwardab eeſti rahwaſt. Uſun, eeſti rahwas ei ſure rahwa wäheſe arwu päraſt, ſeſt rahwal tuleb kord aeg, kus ta wõidab elujõu wäheſe tempo ja hakkab aegade jookſul ſiginema. Ta ei ſure ka ſeepäraſt, et ta ei jõua oma wõlgu makſta, ehk ei ſaa oma ſiſſetulekuid korraldada, aga kui ta ſureb, uſun ma, ſiis ſureb ta korruptſiooni ja ſpekulatſiooni-haiguſſe!

Üks wana pangadirektor, wäga auwäärt ja uſalduſewäärne inimene ütles mõne päewa eeſt mulle, et ei tea, kas ta elab hullumajas wõi mitte. Tema arwates walitſeb meil niiſugune korralagedus ja niiſuguſed wiiſid ja mõtted, milleſt tema oma auſa mõtlemiswiiſiga aru ei **ſaa. Tuleb öelda, et midagi on mäda Eeſtis, nii nagu oli midagi mäda kord Taanis.**

Mida riik korruptſiooni waſtu tegema peaks? Kui praeguſe walitſuſe koalitſioon loodi, ſiis oli üks walitſuſe koalitſiooni alus, mis hr. Strandman koalitſioonile eſitas:

„Peab kindlaſti makſma jääma ja kus ſee nõnda ei peaks olema, makſma pandama põhimõte, et riigi wõimu, riigi reſſurſſe ja riigikaſſaſt palka ſaawaid inimeſi ei ſaa ülemus ega poliitiliſed rühmad kaſutada ega käſutada ei ükſikute erakondade ega ükſikute kildkondade huwides."

Edaſi tuletame meele, kuidas härra riigiwanem wäliſlaenude äratarwitamiſeſt rääkis, et meie ei ole oſanud ümberkäia ſellega ja oleme ebakohaſelt tarwitanud ſeda ja oſalt muidugi ka korſtnaſſe kirjutanud. (A. Jõeäär: „Kõige ſuurem korruptſioon on alles ees!"). See on ka teada: Narwa koſe aſjus. Kus telefoniliini, metſaraiumiſe, elektriliini, Kreenholmi wabriku weekanali puhaſtamiſe ſuhtes oli riigiwanem ſunnitud ütlema, et ſiin ei ole nii tehtud, nagu oleks pidanud tegema. Laenude andmine Eeſti Pangaſt Pikalaenu Panka, nagu ajalehed teatawad, ei käi nii, nagu ſee käima peaks.

Diskonto Panga krahhi põhjuſte uurimiſeks on tarwis luua ankeetkomiſjon. Komiſjoni loomiſe juures peab tähelepanu pöörama ſellele, et ſelle komiſjoni aluſed ſaakſid wõetud terwetena ja kindlatena, et rahwal ei oleks põhjuſt kahtlema hakata ſelles, kuidas aſju uuritakſe. Seepäraſt ei oleks ilmaaegne, kui juhiks ſiin tähelepanu ſellele, kuidas Riigikogu liikmed ja Riigikogu iſe end ülewal peab wõitluſes majanduslikkude raskuſtega ja majanduslikkude küſimuſtega, ning kuidas katſub neid korraldada. Riigikogu liikmed-adwokaadid on wäga ſagedaſti ajanud nõudmiſi riigi waſtu. Selleſt on ka ajalehtedes kirjutatud. Riigikogu liikmed on ſagedaſti igaſuguſte majanduſenõukogude eſinduſtes ja ſaawad tihti raha riigi poolt. Samuti on Riigikogu liikmed tihti Riigikogu komiſjonides kaitſnud neid aſutuſi, kus nad iſe teeniſtuſes on. See ei ole loomulik! Et Riigikogu liikmed on maatulunduſe kapitali nõukogus ja mitmeſuguſtes komiſjonides ametis, ſee igatahes õige kord ei ole ja ſee annab põhjuſt igſauguſteks kahtluſtuſteks. Kui tahame Diskonto Panga protſeſſi aſjus õieti toimida, ſiis peame meeldetuletama Raimond Poincaré ſõnu, mis ta ütles 19. detſembril 1928 aaſtal. „Kui üks poliitiline inimene tarwitab oma mandaati, et ſaada adminiſtratiiwſet ülesannet, wõi ſaada aruannete komiſſariks wõi palgaliſſe nõukokku, ſiis ütlen ma, et ta teotſeb waſtupidiſelt oma parlamentlikule kohuſele. Kuid ma ütlen weel, et ta kompromiteerib oma mandaati, parlamendi au, reputatſiooni ja lugupidamiſt.

Ma ütlen lõpuks, et kõigi kui ka ta oma huwides on waja, et ta tuleks oma walijate ette ja ütleks: „Waadake, nende ja nende perekondlikkude wõi nende mõjuwate põhjuſte päraſt ma wõtſin waſtu ſelle wõi ſelle koha. Ma palun teid otſuſtada, kas tegin häſti wõi halwaſti?" Ma arwan, et need, kes ei julge end anda walijate uue kohtu alla, on end iſe hukkamõiſtnud!"

Meie peame ſiin hakama kapitaalremonti tegema, kui meie ei taha häwitada uſalduſt oma riigi waſtu. Meie peame ſeda meeleolu, mis Diskonto Panga ſuhtes walitſeb, lahutama, et kodanikkude uſk jälle tagaſi tuleks, et nad oma raha jälle wõiwad igaſſe panka panna teadmiſega, et nad ta jälle korralikult tagaſi ſaawad, ja et tõeſti krediidiaſutuſte juhtimine on õigetes kätes ja õigetel aluſtel. Seepäraſt on meie kohus tähelepanu ſellele juhtida, et ſaaks ometi kord wõetud käſile mingi kas ſeadus, wõi korraldus, wõi määrus, mis kõrwaldaks meie ametiaſutuſteſt, olgu ſee ſiis Diskonto Pangas wõi riigipankades wõi teiſte aſutuſte juures, mis meie wõimkonda kuuluwad, need nähtuſed, et ametnikud aruſaamata rikkuſes elawad, mida nende palk ei wõimalda. Niiſama tuleks Riigikogu liikmete majanduslikkude ſuhete awaldamine awalikkuſele ettewõtta ja nende lõpetamine tarwilikul korral läbiwiia. Iga-aaſtaſed wõlgade mahakirjutamiſed riigi rahade arwelt tuleksid kaotada, ehk kui ſeda tehakſe, ſiis tuleksid teatawaks teha erinimekirjade kaudu nende nimed, et meie teakſime, kes on õiged ja auſad ärimehed, keda wõib uſaldada, kellele wõib ſhireerida, jne.

Seepäraſt tuleb pooldada ankeetkomiſjoni walimiſt, tulewad anda komiſjonile kõik woliituſed ja tuleb nõuda, et komiſjon ſuudaks ja katſuks tungida kõigiſſe peenſuſteſſe, mis tekitawad korruptſiooni ja katſuks anda näpunäiteid, kuidas ſelleſt üle ſaab.

Napoleon ütles, et ſaatus ſeiſab poliitikas. Praegu ei ole ſe enii, waid peame ütlema Walter Rathenau ſõnade järgi, et majandus on meie ſaatus, ſeſt majandus peab meil ſeiſma ilma korruptſioonita! (K. Päts, põllum.: „Napoleon nr. 10.") Mõni mees on Napoleon I korruptſiooni alal!

VÕÕRASTEMAJA-RESTORAAN
BALTI
NUNNE T. 7.
Kõnetn 20-78
LÕUNAD 1-5
ÕHTUSÖÖK 6-10.
KÖÖK OSAVA KOKA JUHATUS
a-la-carte IGAL AJAL
RIKKALIK BUFET.
ALUMISEL KORRAL BAAR
MUUSIKA KELLA ½6-½12

Teatan oma lugupeetud külastajaile, et avan neil päevil ajanôuetekohase, koduse ja mugava

südalinna suurima baari,

kuhu vôib astuda sisse, värskendada vaimu ja kinnitada keha.

Ruumid pôhjalikult remonteeritud.

Koka osavus, toitude maitsvus, napside ja veinide ülisuur valik, pereproua lahke käsi tôstavad külasiajate meeleolu haripunktini.

Avamispäevale järgneva päeva hommikul kella 10—12-ni tasuta „peaparandus" alalisele klientuurile!

Muusika vahetpidamata — tants ja lilled! Kiire ja korralik teenimine.

Aupaklikult **omanik.**

Maksustamine Soomes.

Riigi wäljaminekuid tuleb wähendada.

(„Tallinna Teataja" kirjaſaatjalt).

Helſingiſt, 12. detſembril. Makſuſtamiſe küſimus on ka Soomes wiimaſel ajal päewakorrale kerkinud. Makſukoorem on niiwõrd ſuur, et ſelle ſuurendamine aſetaks kogu majanduſe hädaohtu. Enne praeguſt kriiſi ſuudeti makſe weel kuidagi taſuda, ent raskete aegade jatkudes nõrkenes makſuwõime ning makſude ſooritamine rõhub raskelt makſjaid.

Selliſt ſeiſukorda ſilmas pidades, ſeadis walitſus eelarwe kokku äärmiſelt ettewaatlikult ja kuluſid wähendades, kus wähegi wõimalik. Walitſus jõudis päris õigele otſuſele, et ainult riikliſte wäljaminekute wähendamine aitab ka rahwa makſukoormat wähendada.

Wõõraſtawalt on ſealjuures mõjunud põllumajanduslikkude ringkondade nõue, et neile peaks eriliſi ſooduſtuſi tehtama, alandades makſuſid 13—30%.

Kuigi keegi ei wäida, et meie põllumajandus kergetes oludes tegutſeb. Toodete hinnad on tunduwalt langenud, kuna ſiſſetulekud metſadeſt palju endiſeſt wähenenud.

Kuid ſugugi parem ei ole ka kaubanduſe ja tööſtuſe ſeiſukord, kes ſamuti makſude all kannatab. Seega ei õigusta mingid aſjaolud eriliſte ſooduſtuſte andmiſt põllumajanduſele, kuigi ſelle pooldajate arw eduskunnas on tugew — on ju põllumehed parlamendis arwurikkalt eſitatud, kuna tööſtuſe eſindajate arw wõrdlemiſi wäikeſeks on jäänud. Sellepäraſt on ka Soome majanduspoliitika kujunenud enam põllumajanduſe huwide kaitſeks. Kuid ka waſtutuſe ſelle poliitika eeſt kannawad põllumehed. Oleks ſeega ülekohtune wõimaldada põllumajanduſele weel wähemat oſawõttu riigi wäljaminekuteſt.

Makſuſtamiſe õigluſtamiſeks tuleb ſeda hõlbuſtada ühtlaſelt kõikide makſumakſjate kohta. Rahwamajanduſegi huwidele ei waſta mõne rahwakihi ſooduſtamine. Ainus abinõu makſude wähendamiſeks on riigi wäljaminekute piiramine.

Mis päästab kriisist?

Kriisist oleme juba üle. Tollid ei aita. Ametlikus virisemises peitub hädaoht.

NIKOLAI KÖSTNER,

walitſuſe komiſſar Eeſti Panga juures.

Eeſti põeb praegu ühes kogu ilmaga kapitaliſtlikku kriiſi, mis on oma iſeloomult paratamatu ja perioodiliſelt korduw nähe. Kui tutwuneda kapitaliſtlikkude kriiſide ajalooga, ſiis leiame kõigis nendes wäga palju ühelaadiliſi jooni, kuid igaühel on ka oma erinewaid tunnuſeid. Sellepäraſt on iga kriiſi ajal waieldud ſelle üle, kas on tegemiſt mingiſuguſe erakorraliſe wõi hariliku kapitaliſtliku kriiſiga ning lahkarwamiſed tulid ſelleſt, et ühed kaldusid alla kriipſutama erinewuſi, teiſed aga otſiſid kriiſiſt ühiſeid jooni eelmiſte kriiſidega. Käesolewal juhul on ſeiſukord juſt ſamaſugune ning juba ükſi eelmiſte kogemuſte põhjal ei tahaks ma leppida nende peſſimiſtliſte waadetega kriiſi keſtwuſeſt ja tema mingiſuguſeſt ſeni nägematuſt iſeloomuſt, nagu ſeda toonitawad meil L. Sepp, M. Raud ja oſalt adm. Pitka. Kahtlemata läheb ka ſee kriis üle ja on pikk rida põhjuſeid arwamiſeks, et meie kõige ſügawamaſt kohaſt juba läbi oleme.

Hindade languſe wõi oſtujõu languſe allakriipſutamine kriiſi põhjuſena on ſelles mõttes ebatäpne, et praeguſel ſilmapilgul raskuſed peamiſelt ſeiſawad ſelles, et toidu- ja toorainete hinnad määratumalt on langenud (kõikides hinna indekſites, mis peawad pildiſtama üldiſt hindade käiku, mängiwad toidu- ja toorained waldawat, kui mitte ainuſt oſa). Toidu- ja toorainete hindade langus ſurub nende tootjate maade ja nende tootmisalade oſtujõu alla, nii et walmisained turgu ei leia. Tuleb aga meeles pidada, et walmisainete hinnad nii meil Eeſtis, kui ka mujal ilmas ſenini üsna wähe on langenud ja ſeda peamiſelt ſellepäraſt, et walmisainete tootjad kapitaliwõimſad ja tihti üleilmliſelt organiſeeritud on ning näiwad uskuwat, et nad hindu dikteerida wõi riigiwõimu abil tollide ja munde ſeleſarnaſte abinõude waral endiſel kõrgel hoida wõiwad.

See on muidugi eneſepettus.

Praeguſe ſilmapilgu probleem ſeiſabki ſelles, et ka tööſtusſaaduſte hinnad wõimalikult pea normaal wahekorda ſaaks wiidud toidu- ja toorainete hindadega. Siis kaoks „madal oſtujõud" iſeeneſeſt. See protſeſs on muidugi walurikas ja toob lõppude lõpuks eneſega kaaſa nende ettewõtete kokkuwariſemiſe ja ümberkorralduſe, kelle tootmiskulud liig kõrged on, olgu ülekapitaliſeerumiſe wõi ebaratſionaalſe tehniliſe korralduſe tagajärjel. See protſeſs on tarwilik, ja mida rutem ta läbi läheb, ſeda kiirem on terwenemine.

Meil Eeſtis on juſt niiſama nagu mujal, aetakſe ühtaega kogu ſelle protſeſſi keſtel ſelles mõttes reaktſiooniliſt poliitikat, et riik igaſuguſte kunſtlikkude abinõudega (tollid, dumping, kunſtlikud monopolid jne.) püüab hädaſolewaid ettewõtjaid wee peal hoida, niiſuguſeid ettewõtjaid, kes uute hindade wahekordade juures wõiſtluswõimeliſed ei ole. Kui ſümpaatlik inimlikult wõetult ſee hädaſolijatele appitõttamine ka ei ole, kuid kui ta teatud piirideſt üle läheb, wõib ta rahwamajanduſele üsna aruſaadawatel põhjuſtel ainult kahju tuua, ſeſt lõpmatuſeni ei ſuudeta ſiſſepritſimiſte abil ühelgi ſurijal elu ſees hoida.

Meil Eeſtis on wõtnud eramajanduſe toetamine riigi poolt otſe mõtlemapanewad wormid, ſeſt on olemas rida tunnuſeid, mis laſewad oletada, et meil eramajanduſes mingiſuguſt rahakapitalide juurekaswu ei ole olnud (põllumajanduſe kohta näitawad ſeda raamatupidamistalitiſe andmed otſeſelt, hoiuſummade kasw pankades on olnud ſelles mõttes fiktiiwne, et laenud igaſuguſteſt allikateſt on kaswanud wõrratult kiiremini ja ſellega hoiuſummade kaswu eneſega automaatſelt kaaſa toonud). Kõik rahwamajanduſe rahaliſed ülejäägid koondatakſe riigikasſaſſe ja antakſe ſealt toetuslaenudena wälja.

Kui ſee ſüſteem kaua edaſi keſtab, peab meil eraettewõtlikkus, kes mitte ei tööta toetuslaenude abil, paratamatult kängu jääma, kui ta mitte juba kängu jäänud ei ole, ja ka toetuslaenude wool peab kord lõppema, ſeſt lõppude lõpuks ei ſuuda riigikasſa ſuurenewaid nõudmiſi täita. Ka ſellel alal on tundemärgid õige ähwardawa kuju omandanud ning pööre riikliku toetamislaenude poliitikas peab paratamatult pea tulema.

Omal jalal tegutſenud ettewõtlikkus ſeatakſe praeguſe poliitika juures niiſuguſſe ſeiſukorda, et igaſugune initſiatiiw ja tegewusrõõm kaduma peab. Ettewõtjaid ei ſöö mitte ükſi kõrge protſent, waid kõrged makſud wiiwad nende ülejäägid ära. Kaebuſed kõrge protſendi üle on põhjendatud, kuid kunſtlikkude abinõudega ei ole ſiin midagi peale hakata ning kui ſeda mõnelt poolt nõutakſe, ſiis näitab ſee ainult, et ka eraettewõtjatel, kes weel riikliku penſioni peal ei ole, hingeelu juba niiſugune on, et nad ſelle penſioni peale tahawad ſaada. Kapitaliprotſent eraturul on meil ſellepäraſt kõrge, et ülejäägid, mis muidu turule tulekſid ja protſendi alla ſurukſ, lähewad riigikasſaſſe ja antakſe ſealt wälja toetuſt wajawatele 2 ning 3%-ga. Selleſt on tingitud meie äärmine erakapitali puudus. Ärgu unuſtatagu, et riigikasſa aruande järele käesolewa aaſta 1. aprillil riigi poolt oli inweſteeritud ümmarguſelt 90 milj. krooni, ſelleſt 64 milj. igaſuguſte laenude näol eramajanduſele. Kes julgeks tõendama tulla, et need 90 miljoni mitte produktiiwſemalt mahutatud ei oleks olnud, kui mahutamiſt oleks toimetanud eramajandus iſe omal initſiatiiwil ja korraldusel. Lõwioſa neiſt ſummadeſt on ometi Eeſti rahwamajanduſeſt kokkutõmmatud.

Niipalju kui meie kriis tingitud on ſeesmiſteſt põhjuſteſt, näib mulle ülalkirjeldatud asjaolu olema ſee umbſõlm, milleſt kriiſi lahendamine peab algama.

A. NAERIS,

Üleriiklise kesk- ja väiketööstuse meistrite ühingute keskkoonduse juhatuse esimees.

Kui meil räägitakse tööstusest, siis mõeldakse selle all ikka peamiselt suurtööstust. Suurtööstuse soodustamine sünnib tihtigi kesk- ja väiketööstuse arvel. Suurtööstusele on krediitide saamine hõlbustatud, teda soodustab tollipoliitika j. n. e. Sellejuures ei ole mõnigi neist elujõuline ja mõnigi ajab lühinägelikku taskuhuvide poliitikat. Spekulatsioon, mis ei paendu ärimehelikkude põhimõtete piiri! Siin tuleb lähemal ajal mõningaid üllatusi, millest praegu rääkida varajane. Kesk- ja väiketööstusele ei ole tehtud laenusaamiseks mingeid soodustusi. Ent siiski kesk- ja väiketööstus on elujõuline, kuigi peab võitlema väga suurte raskustega.

Üks kriisi lahendamise eeldusi on kesk- ja väiketööstuse arendamine.

Koroona-Klubi.
Liikmete omavaheline mäng igapäev kella 5—10.
Ikka ja alati õhtul kella 9-st peale
kabaree-eeskava.
Pauli baar-kabaree
Dir Paul Pinna.
Pikk tän. 26
Intiimne dancing.
Pühapäeval:
five o'clock 5—7-ni.

JÜRI KODRES,

Kirjaſtusühiſus „Uku" juhatuſe eſimees

„Kuigi meie majanduskriis teatawal määral tingitud üldmaailmalikuſt kriiſiſt, on ſiiski wäga palju ſüüdi meie wildak majanduspoliitika.

Pean weel kord toonitama, et meie ſuurtööſtuſe toetamine tollide ja krediitide näol on palju paha teinud, kuna ſee toetataw ala omalt poolt ei ole ſuutnud tõeſtada ſelliſe poliitika otſtarbekohaſuſt. Selle aſemel, et kontſentreeruda wäljaweole, juhtida oma tooteid wäliſturgudele, mis on õige koht ſuurtööſtuſe wõitluſele, ujutawad priwilegeeritud ſuurtööſtuſed oma toodetega kodumaa turu üle. Selline monopoliſeerunud ſuurtööſtuſe äraelamine kodumaa tarwitaja kulul on n. ö. loomuwaſtane nähe.

Kuigi ſuurtööſtus ſelliſes olukorras teenib wõrdlemiſi häſti, on ſee ſiiski aſunud tööliſte wähendamiſele ja palkade kärpimiſele. Seega ei wõi konſtateerida ſoodustatud ſuurtööſtuſeſt rahwamajanduslikku kaſu. Sootu ümberpöördult: ekſport on ſuurtööſtuſe ükskõikſuſe tõttu wähenenud, tööpuudus, ſellega ühtlaſi ka oſtujõud kahanenud. Kõik waid negatiiwſed nähted.

Tundub, et meie walitſuſe kokkuhoiupoliitika lonkab järjekindluſetuſeſt. Nähakſe kärbeſt, kuid mitte elewanti. Sealſamas wabaſtatakſe wäikſeid ametnikke, kuid — pannakſe kõrgepalgaline mees aſemele. Selle all kannatab töökontrollimiſe wõime ning kapatſiteet. Asjaomaſtes ringkondades arwatakſe, et ebaõige koondamiſe poliitika ſoodustab lohakuſt ja kuritegewuſt.

Tabawaks näiteks n. n. kokkuhoiuſt on m. ſ. laineid löönud ehituskorterite küſimus. Siin ollakſe mõtlematult walmis wiskama miljoneid õhku.

Neid materjaalſeid asjaoluſid ületab teataw hingeline nähe. See on ametlik wiriſemine. Tahes wõi tahtmata peab ütlema, et ſellegi tekitajaks on riiklik majanduspoliitika. Püütakſe luua wirelat meeleolu, mis häwitab initſiatiiwi ja töötahte. Inimene ei otſigi enam pääſeteed.

Siin on tarwis parandamiſt. Peab püüdma ſiſendada wäikſele mehele, kes ſiiski riigi kandew jõud, optimiſmi, elutahet, anda uut usku, kaotada wiriſemiſe komme. Ei ole ju asjad ſugugi nii halwad. Pankade hoiuſumme jälgides wõib konſtateerida, et juſt ſee wäikſem mees püüab oma weeringuid kokkuhoida ja panka wiia. Oleks ometi õiglane, kui ka riik hädadeſt aru ſaaks ja püüaks raskel hetkel talle abiks olla".

Tartu linnawalitſuſe hooletus

makſis 1 miljon ſenti.

(„Tallinna Teataja" kirjaſaatjalt traaditeel.).

Eile oli Tartu-Wõru Rahukogus arutuſel Tartu linnawalitſuſe tſiwiilnõudmine Johan Luuni, Karl Weberi ja Ilmar Torgi waſtu.

Omal ajal oli linnawalitſus annud Luumile ehituslaenu 24.000 krooni, kusjuures Weber figureeris kindluſtajana. Hiljem, ehituslaenu ſiſſenõudmiſe giga fiktiiwſe wõlgade ſuurendamiſe ja ob eel toimiſid Luun ja Weber koos Torgiga fiktiiwſe wõlgade ſuurendamiſe ja obligatſiooni wäljaandmiſe, millega taheti ärahoida linnawalitſuſe nõudmiſe läbiwiimiſt Luuni kinniswarale, mis mainitud ehituslaenuga loodud. Et linnawalitſus aegſalt abinõuſid tarwituſele ei wõtnud ſelliſe tegewuſe ärahoidmiſeks, ei ſaadud ehitajalt täit laenuſumma kätte. Kohus mõiſti wäljamakſmiſele waid 16.000 krooni, nii et linnawalitſus kaotas ligi 1 miljon ſenti.

Kindlustusseltside kindlusest.

Tänapäewa kindlustusolude juures on kujunenud wäga eſilekerkiwaks küſimuſeks ſeltſi kindlus ning on ſaadud ſelleſt aru wäga mitmet moodi. Enamail juhtudel püütakſe kindlustusſeltſide tegelaſte poolt allakriipſutada ſeltſi kindluſena ſelle põhi- ja tagawarakapitalide ſuuruſt. Erapooletumalt ja täpſemalt asjaſſe ſüwenedes peab waſtuwaidlematult konſtateerima, et ſee waid üsna wäikeſeks teguriks oſutub kindlustusſeltſi kindluſe juures.

Kui waadelda meie ja wälisriikide kindlustusſeltſide põhikapitalide ning preemiate aaſtaläbikäigu wahekordi, ſelgub kohe, et wiimaſed kaugelt ületawad eſimeſed. Wõttes meie ſuurema kindlustus-aktſiaſeltſi, kelle põhikapitalina on aruandes fikſeeritud 2 milj. krooni ja aaſtapreemiate läbikäik 24 milj. krooni, ſiis on wahekorras 12. kordne lahkuminek. Ameerika ſuurema kindlustusſeltſi „Metropolitaini" põhikapital on 2 milj. dollarit, preemiate ſumma ulatub aga aaſtas 600 milj. dollarini, ſ. o. 300. kordſelt üle põhikapitali.

On fakt, et ſeltſide omakapitalid, millega wõiſtluſte puhul eriliſelt demonſtreeritakſe, kunagi ei ſuuda katta ſeltſi kõiki riiſikoid, olles waid oſaliſelt ſeltſi kindluſe teguriteks.

Tõeliſelt moodustawad ſeltſi kindluſe õieti mitmed asjaolud ja üheks tähtſamaks ſes ſuhtes, oſutub ſoodne edaſikindlustus. Selle tähtſus kindluſe noteeringul on palju ſuurema kaaluwuſega, kui eſikohale tõſtetud kapitalid. Mida parema edaſikindlustuſe omab ſelts, ſeda ſuuremal määral on garanteeritud tema omariiſiko otſtarbekohaſus. Siia ſeltſib loomulikult weel edaſikindlustusſelts hoolimatult waſtu wõtab igaſuguſe riiſiko, ka n.n. „kahtlaſed riiſikod", leb waadata ka ſeltſi portfelli walikut. Kui kindlustusſelts hoolimatult waſtuwõtab igaſuguſe riiſiku, ka n.n. „kahtlaſed riiſikod", ſiis paratamatult ſuureneb tema wäljamakſude regiſter, mis ſeltſi kindluſe ſuhtes mõju ei jäta awaldamata.

Suurema garantiina kindlustusſeltſide juures tuleb kindlaſti mainida korralikku asjaajamiſt ja juhatuſe ſoliidſuſt. Kindlustusala eneſeſt annab wõimaluſe, wõib olla ſuuremal määral ſpekuleerimiſeks, kui ükski teine ala ja kui ſiin pole asjaajamine rajatud terwele aluſele, wõib ſee kujuneda wäga ſaatuslikuks kindlustusſeltſidele.

Omal ajal eſiletõſtetud ükſikute ſeltſide kahjudega töötamine, ei oma ſelliſt ſuurt tähtſuſt, kui ſeda allakriipſutati konkureerijate poolt. Ühe aaſta puudujääk wõib tekkida igal ſeltſil, kui tal mõningate ſuuremate wäljamakſude tõttu aaſta wäljaminekud tõuſewad ülemäära. Järgmiſte aaſtate korralik ſeiſukord likwideerib kergeſti ühe aaſta puudujäägi. Eriliſelt halwaſti wõib mõjuda ſelline puudujääk waid ſiis, kui ſelts ei ſuuda raskuſte tõttu enam täita oma kohuſtuſi.

Nagu igal ärialal, on ka ſiin wäga ſuure tähtſuſega ſeltſi kapitalide otſtarbekohane mahutamine. Siin on kõikide ſeltſide püüe olnud, eſmajoones omale muretſeda kinniswaru. Selle kohta on meil makſew wene ajaſt ſeadus, mis lubab omandada waid kiwimaju ja mitte üle normi, mille määrab ära ſeltſi kapitalide kwaliteet.

Suuremail juhtel ja eriti aktſiaſeltſide juures pooldatakſe kapitalide mahutamiſt wäärtpaberiteſſe. Selle kohta on meil kamuti makſew wene ajaſt ſeadus, mis näeb ette, et omandada wõib ſelts waid riigi poolt kinnitud wäärtpabereid. Ometi ei peeta kinni ka ſelleſt ſeaduſeſt ja iſegi miniſteeriumites mitte. Wõi millega ſeletada kindlustusſelts „EKA" regiſtreeritud põhikirja muutmiſt, mille järele ſelts oma kapitale wõib mahutada ka era wäärtpaberiteſſe.

Peab konſtateerima, et ei ole abſoluutſet kindluſe mõiſtet kindlustusſeltſide kohta. Kõik eespool mainitud asjaolud kokku moodustawad üldiſe kindluſe hea korralduſe juures ja küſimuſele waſtuſt otſides tuleb iga ſeltſi ſeiſukorda eriliſelt analüſeerida. Praeguſes olukorras peab tähendama, et meie kindlustusſeltſid oma waſtutuſte ja kohuſtuſte ſuhtes on kõik kindlad ning täieſti aluſeta on demonſtratiiwne kapitalide eſiletõſtmine kindluſe allakriipſutamiſe eesmärgil.

—F.—

Tallinna horiſondilt.

„Estonia" asjad paranevad.

Näidendite walik.

„Eſtonia" teatri repertuaari üle on palju nuriſetud ja ſeda põhjuſega. Hooaja algus walmistas aiwa pettumuſt nii näidendite waliku kui ka nende tõlgitſemiſe poolest lawal. Kartus, et teatri juhtimine ei ole õigetesſe kätesſe ſattunud, lewis laialdastesſe ringkondadesſe. Wangutati päid ja kahetſeti „Eſtonia" kentſakat poliitikat. Nuriſeti palju ja kõikjal. Nuriſes publik, nuriſes näitlejaskond, nuriſes ametlik kontroll, lawiinina weeres nurin üle teatriſõprade — kuni tuli eſimene meeldiw üllatus: Lakmé. Lawastuſelt, kooſseiſult, ettekandelt ſuurepärane. Täieline wastand ſeniſtele ſaawutustele.

Eſimeſele üllatuſele järgnes teine: Montmartre'i kannike. Mõlemad on wõitnud publiku poolehoiu ja kujunenud näidenditeks, millede lawale toomine äratab usku „Eſtonia" juhtidesſe. Agapetuſe „Patroinas" on ſamuti õnnestunud walik. Tundub, et „Eſtonia" ajatine waimline kriis, mis awaldus palawikuliſes wälisteatrite jäljendamiſes on möödumas, et teatri juhtiwad jõud ſiiski mõistawad publiku ſoowe ja oskawad lawale tuua läbilöödwaid asju, pakkudes ſealjuures kunsti, aga mitte ſelliſeid labaſuſi, mida teataw oſa publikuſt ihaldab. Tõſiſem publik mõistab hinnata teatri juhatuſe püüdeid.

Otſiwad wabaduſt.

Laupäewal oli lahutuslaua ees 16 abielupaari.

Eliſabeth ja Reinhold Tõnisſonid, Lidia ja Konſtantin Söödid, Elwiine ja Johannes Ottid, Auguſt ja Adele Minkad, Karl ja Leena Henrikſonid, Boruch (Boris) ja Maria Tooderid, Alekſander ja Sinaida Kilkmehed, Aliide ja Mihkel Tammewerkid, Auguſt ja Liiſa Miilbergid, Jakob ja Liiſa Solnakid, Anna ja Hans Jürkmanid, Eliiſe ja Jüri Koidud, Alekſander ja Martha van der Bellenid, Lyda ja Alekſander Trippenbachid, Sonja ja Konſtantin Tiisfeldid ja Werner ja Ewa Brocknerid.

Ärid on awatud

neljapäewaſt alates kuni jõuluni kella 6-ni õhtul.

Kas 21. detſembrl, pühapäewal, ka äriſid lubatakſe lahti pidada, on küſitaw.

Tallinnas oli elanikke

1. detſembril 131.267 iſikut, neiſt naiſi 73.774 ja mehi 57.493. Seega endiſelt naiste tugew ülekaal!

Rahwuste järele oli Tallinnas eeſtlaſi 109.926, ſakslaſi 6658, wenelaſi 5572, juute 1632, lätlaſi 533, poolakaid 367, ſoomlaſi 162 jne.

Suuſatamiſe kurſuſed.

E. ſ. ſ. „Kalewi" korralduſel algaſid neljapäewal ſuuſatamiſe kurſuſed, millel wõetakſe läbi täielik ſuuſatamiſe ükſikkawa, määruſed, riiſtwõimlemine jne. Kurſuſed kestawad lume tulekuni. Juhatab E. Lepp.

Külmetusruume

ehitatakſe turu kaubamajasſe, kui kaubamaja üürnikud taſuwad ehituskuludele wastawa ſumma oma üüri arwel.

Arwatawasti ſaab kaubamaja tulewal aastal ka keſkkütte.

Makſud

Uuel turul on tulewa aasta jaoks määratud 300—20 kroonini. Kõrgemad on makſud liha- ja kalakauplejail, kuna aednikel, juurewiljakauplejatel ja lillemüüjatel wäikſemad makſud määrati.

Tallinn ſaab uue baari.

Restoraan „Balti" awab neil päewil uue baari, misſugune kujuneb üheks ſüdalinna ſuurimateſt, koosnedes kolmeſt ſaaliſt. Külalistele pakuwad meelelahutuſt muuſika, tants ja lillelaud. Teenimine kiire ja korralik. Nunne tän. 7, 1. korral. Tel. (2)20-78.

Ajakirjanike walgepalli õhtu.

Laupäewal korraldab Eeſti Ajakirjanike Liidu Tennisklubi traditiſiooniliſe walgepalli õhtu „Eſtonia" ſiniſes ſaalis, kuhu ſeniste teadete järgi ſaabuwad külalistena diplomaadid, äriilma tuntumad nimed, hulk ſeltskonnategelaſi ja last not least ajakirjanikke ühes „ſeitsmenda ſuurriigi" walitſejate — abikaaſadega.

Külaliste meeleoluliſe külje eeſt kannawad hoolt „Eſtonia" teaatri opereti hing Agathon Lüdig, kangelane Ants Lauter, ooperilauljanna pr. W. Kaſk, wõluw tantſitar Ally Moldée ja lühikeſe ajaga poolehoiu wõitnud ſtimmungsſängerin Nedda Laska. Algus kell ½10 õ.

Linnapanga asjus

waliti komisjon ſelgitama wahekordi Diskonto Pangaga, mis läks pangale maksma 20 miljoni ſenti. Komisjoni kuuluwad Käärik (tööerak.), Tulp (ſotſ.), Eliaſer (rahwaerak.) ja J. Kitzberg (majandsliit).

Paul Pinna

palus politſeiwalitſuſelt luba muuſika- wokaalettekanete korraldamiſeks 1931. aasta jookſul „Pauli-baaris", Pikk tän. Pinna palwe ſaadeti otſustamiſeks linnawalitſuſele.

Uueturu kalakauplejad

eſitaſid linnawalitſuſe palwe — lubatagu neile igatſeltſi kaladega kauplemine müügilaudadel. Linnawalitſuſe maj. komisjon otſustas palwet mitte rahuldada enne platſide jaotuſe ümberkorraldamiſt, misſugune teostub tulewa aasta jaanuaris.

Linnaametnike palgad

makstakſe jõulupühade puhul wälja 15. detſembril.

Kummaliſed lood meiſtrite peres.

Meile kirjutatakſe wastawateſt ringkondadeſt:

Tallinna end. Kanuti- ja Toomgildide meiſtrite erakorraline peakoosolek kujunes ſeal peres ennenägemata tormiliſeks. Kohe alguſ hakati juhatuſt, eriti eſimeeſt, ſüüdistama mitte põhikirja järgi talitamiſes ja ühingu kaſſa arwel kõrtſi kulude katmiſes.

Eſimees, andes ſelle kohta ſeletuſe, tõendas, et need kulud ei olla kõrtſis tehtud, waid tema juures kodus. Olla juba ühingu algpäewiſt ſee komme walitſenud, et aeg ajalt wõetawad kantſeleikulude arwele kaſſaſt umbes 1000 ſendi ümber napſi rahaks.

Abieſimees tõendab, et ſeda ei olla kolme aasta jookſul enam tehtud. Päris maru läks lahti, kui rewisjoni komisjon kandis ette ühisklubi ökonomi kaebuſe, et eſimees härra Lawitski käis pärast ühisſööminguid temalt protſente nõudmas oma iſiklikuks kaſuks, ſealjuures ükſikasjaliſelt ettelugedes äratarwitatud aineid. Ökonom olla ka annud, et mitte halba wahekorda ſattuda. Wäljapresſimiſe abinõuna tarwitanud ſüüdistuſt, et toidud olla halwad ja ſöögiks kõlbmatud. Kutſuti ökonoom, kes ſeda koosoleku ees tõendas, mille järele ka Lawitski ſeda tegu omaks wõttis.

Käratſeti ja waieldi palju, igaüks oma iſeloomu kalduwuſe kohaſelt, kuna lõpuks tehti hra Lawitskile ettepanek eſimehe kohalt lahkuda, mida ta mõninga tõrkumiſe järel tegi.

Juhatus leidis ennaſt ſelleſt eſimehe teoſt haawunud olewat ja pani maha oma wolituſed terwes kooſſeiſus.

Pärast koosolekut einelaua ruumis kadunud kaſſahoidja raamatute ja dokumentide pakk. Arwati, et mõni warem lahkunud ſõber tahtnud halba nalja teha ja paki kaaſa wõtnud. Kaſſapidaja käinud äritatud meeleolus ööſel kõik arwatawad tuttawad läbi, kuid tagajärjeta. Pärast uneta ööd läinud teine hommiku Lawitski juure oma häda kaebama. See wõnud teda wäga karmilt kui oma waenlaſt wastu ja ütles kategooriliſelt, et ta raamatuteſt midagi ei tea.

Peale pikki ſeletuſi, kui kahjukannataja ümber keeranud, et kriminaalpolitſeisſe minna, tulnud Lawitski järele, ſõnades: „ära mine kriminaali, ma waatan, ehk olen kogemata wõtnud, mine ja oota mind restoraanis." Pika ootamiſe järele tulnudki, raamatu pakk kaenlas, ja annud üle ſõnadega: „ma ſu kuradile tahtſin pirni panna, miks ſa minu waenlane oled?".

Nii ſiis kuulmata lugu, eſimees warastab oma ſeltſi asjaajamiſel!

10. a. juubeli puhul ilmus müügile
erilises hääduses
◆ lôhnaôli ja eau de cologne ◆
Pompadour
A.-S. „ODOR", Tallinn
Ostke, toetage
kodumaa tööstust!

Spordi kroonika.

Eeſti wabamaadluſe eſiwõiſtluſed.

Eesti wabamaadluſe eſiwõiſtluſed Tall. Kalew korraldab 13. ja 14. detſ. Gonſiori t. 4. Wõiſtluſile Sport ſaadab 25, Kalew weidi wäikſema arwu oſawõtjaid. Rohkelt on oſawõtjaid ka prowintſiſt. Wõiſtluste algus kummagil päewal kell 7 õhtul.

Tartu-Tallinna linnawõiſtlus käſipallis.

Tänawuſe hooaja käſipalli tulipunktiks kujuneb kahtlemata Tartus, 14. ſkp. peetaw linnawõiſtlus Tallinn-Tartu wahel.

Wõrkpallis Tallinn eſitab kooſſeiſu: Altoſaar, Mikk; Tamm, Umwerk; Margerits ja Wiiding wõi Weitk (Pol. ſp. ring). Kõik eelnimetatud kuuluwad Tall. Kalewisſe. Tartut eſitab NMKü kooſſeiſus: Riggol, Erikſon, Jakobſon, Marks, Pehap L. ja Pehap H. Reſerwis Illi, Kallas ja Wirſa.

Korwpallis Tallinn eſineb: Kloſeiko 1. ja 2., Timtſenko, Iwanow (Rusſiſt); Altoſaar, Tamm (Kalew); Wikſtein, Riiberg, Miller (NMKü).

Trtul on walmis 10 meeſt: Pehap L., Jakobſon, Erikſon, Marks, Jürgens; Riggol, Keres, Tulp, Illi, Mällo.

Wahekohtunikuna toimib Selenoi, baikohtunikuna Neumanskraft.

Wõiſtlusõhtu peetakſe ülikooli wõimlas kl. 8 õht. Samas antakſe Tartu ſeltſide mängijaile, kes waremil aegel tulnud eesti meiſtriks korwpallis, käſipalli liidu märgid.

Kinod.

Emil Jannings,

lawakunſtnik jumala armuſt loob „Gloria-Palace'is" jookswas „Siniſes inglis" haarawa tüübi, mis pakub meile tõeliſt kunsti. Emil Jannings on ületamatu. Tema liigutaw ehtſus naiiwi koolipapana, kes oma õpilaſi „päästes" iſe langeb pikantſe — ſee riietus! — ſchanſonette'i wõrku, tema poiſikeſelik armumine, traagikoomiline ſaatus — kõigis neis ſituatſioones oſutab Jannings, milline meister ta on oma loomingus.

Marlene Dietrich lauljannana wõib ajada teistegi kui profesſori pea ſegi . . .

Tekſt ſelgelt eraldataw. Muuſika kaunis ja tabaw.

Latwija film.

„Lačplesis" (karutapja) on tehniliſelt õnnestunud ja tõendab, et lätlaſed on oma filmitööstuſes meiſt kaugelt ees. Peame ütlema, et meie ei ole ſeni ſuutnud luua ühtegi wastawalt wäärtuslikku filmi.

Sootus teine on lugu filmi ſiſuſtikuga, kus kordub juba ajalooliſeks ſaanud wiga: eeſtlaste abi mahaſalgamine Latwija wabastamiſel.

Tundub, et ſelline ſuhtumine oleks pidanud möödaläinud aastate jookſul juba wajuma minewikku. Mis on tehtud, ſee on tehtud ja tänulikkus wõi meelespidamine kuulub õilſate omaduste hulka.

Ameerika peſumaja.

Peſumaja aſub Müüriwahe t. 21, aſutatud 1925. aastal. Omab moodſa, wiimaste tehnika nõuetele wastawa ſeade. Ettewõte ruumid on awarad ja puhtad, muſt peſu hoitakſe ſeks eriti ehitatud ruumis. Peſu peſemine ja kuiwatamine ſünnib erimaſinate abil. Peſu peſemine teostub peſukatlas, milles kinnitatuna wõllile liigub trummel, mis wõimaldab peſu puhastamiſt ſeebi ja ſooda abil. Peſu toimetatakſe ſiit kuiwatuſe katlasſe (tſentrofuug). Oſa peſuſt (kerge peſu) läheb ſiit otſekohe triikimiſele, kuid rohkem aega wältiw peſu kuiwatamine ſünnib kuiwatuskapis ſooja õhu kaudu.

Hiljuti ſisſeſeatud kõrgeklantsmaſin ſoodustab kraede klantſitamiſt ja ſiletamiſt ka ſeeſtpoolt, kaelaſidet on ſeetõttu kergem ſiduda ja teda wõib kauemini kanda. Mehaaniline peſemismeetod ei awalda mingit halba mõju peſu wastupidawuſele. Peſumaja juures aſub ka töökoda, kus walmistatakſe uut peſu ja parandatakſe wana hästi ja korralikult. Tööliſi on ettewõttes 20.

Tallinna turg.

Tallinna turg

Sealiha terwe ſea wiiſi 70—80 ſ. kilo, wähemal arwul 95—110 ſ. kilo, ſuitſuſink ja -ribi 140—155 ſ. kilo, loomaliha 45—95 ſ. kilo.

Pütiwõi 190—200 ſ., meiereiwõi 215—225 ſ. kilo, piim 13—16 ſ. l., kohupiim 40—45 ſ., hapukoor 140—150 ſ., juuſtud 110—250 ſ. kilo.

Kanamunad 16—20 ſ. paar, tapetud kanad 100—200 ſ. tükk, jäneſed 150—200 ſ. tükk.

Rukkileib 13.25—14 ſ. kilo.

Kartulid 50—55 ſ. 20-l. mõõt, kapſad 8—10 ſ. kilo, hapukapſad 20 ſ. kilo, kaalid 70—80 ſ. puud, 6—8 ſ. kilo, peedid 12—15 ſ. kilo, porgandid 10 ſ. kilo, 6—7 ſ. l., ſibulad 20 ſ. liiter.

Suitſuſilgud 7—10 ſ., ſuitſukilud 3,5—4 ſ. kümme, wärsked räimed 23—25 ſ., kilud 20—25 ſ., ahwenad 65 ſ., lutſud 50—60 ſ., haugid 80 kuni 100 ſ., ſiiad 90—120 ſ., latikad 120 ſ. kilo.

Sibulaõunad 4—5,5 kr. 20-l. mõõt, 25—35 ſ. l., jõhwikad 15—16 ſ. l.

Puud 5,5—9 krooni koorem.

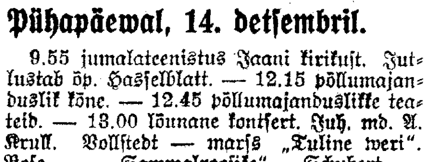

Pühapäewal, 14. detſembril.

9.55 jumalateenistus Jaani kirikuſt. Jutlustab õp. Hasſelblatt. — 12.15 põllumajanduslik kõne. — 12.45 põllumajanduslikke teateid. — 13.00 lõunane kontſert. Juh. md. A. Krull. Vollſtedt — marſs „Tuline weri". Boſe — „Sammalrooſike". Schubert — awam. „Roſamunde". Wider — Serenaad. Myddleton — Fantoom-brigaad. Inſtrumentaalſoliſt Ed. Tigane (Bariton). Urbach — Westlustunnike Delibes'iga. Lehar — walſs „Kuld ja hõbe". Blon — Marſs. — 14.00 lugemistund (eſineb Hugo Laur). — 14.30 noortetund (korraldab Noorkotkaste Tln. Põhja Malewkond). — 15.00 kõne: „Inimeste ſõber" — ingliſe ja eesti keeles. — 15.30 kõne: „Hywä ſanoma miljoonille wangeille — Hartewa (Helſingiſt). — 17.00 teateid. — 17.05 „Kella wiie tee" muuſika grammofoniplaatidelt. — 18.15 töötund lastele (peab onu X). — 18.45 wana tantſumuuſika (Salong, Oja, Kart). — 19.15 päewauudiſed. — 19.25 ilmateade Tartuſt. — 19.30 kontſert. Juh. md. A. Krull. Orkeſtri ettekandes möödunud nädala kaunimaid palu. Solistina eſineb tenor Al. Tamm. — 21.15 tantſumuuſika grammofoniplaatidelt.

Esmaspäewal, 15. detſembril

15.30 päewauudiſed. — 15.45 ajanäitaja õiendus. — Kuni 16.30 grammofonimuuſika. — 18.00 teateid. — 18.05 grammofonimuuſika. — 18.20 päewauudiſed. — 18.30 inſ. F. Olbrei raadiowestlus. — 19.00 Mandolinistide kwintett. Juh. Kirillow. — 19.30 ingliſe keele tund — lektor dr. Peters (ülek. Tartuſt). — 20.00 ilmateade. — 20.05 muuſikaline waeheag. — 20.15 rahwaülikool raadio kaudu. H. Reiman: Reklaam ja maſs. (ülekanne Tall. Rahwaülikooliſt. — 21.00 esperantokeelne nädalakroonika. — 21.10 grammofonimuuſika.

Teiſipäewal, 16. detſembril.

15.30 päewauudiſed. — 15.45 ajanäitaja õiendus. — Kuni 16.30 grammofonimuuſika. — 18.30 teateid. — 18.35 grammofonimuuſika. — 18.50 päewauudiſed. — 19.00 ſakſa keele tund — lektor dr. Schreinert. (ülek. Tartuſt). — 19.30 riigi ſtatistika keſkbüroo direktor A. Pullerits: Reiſiwesteid Jaapaniſt. Uſk ja kultuur. — 20.00 ilmateateid Tartuſt. — 20.05 kontſert L. v. Beethowen'i helitöiſt tema 160-da ſünnipäewa puhul Juh. md. A. Krull. Awamäng: „Egmont" a) Lootuſele, b) Kirewa paelaga, (O. Presnikow ſopran). Loeng: Beethowen ja Kreutzeri-Sonaat (A. Ükſip). Kreutzer'i ſonaat, wiiulil H. Anton — klaweril F. Nikolai. O. Presnikow (Sopran): a) Imelillele, b) Laul kirwuſt. Sümfoonia nr. 2. D-dur.

Kolmapäewal, 17. detſembril.

15.30 päewauudiſed. — 15.45 ajanäitaja õiendus. — Kuni 16.30 grammofonimuuſika. — 18.00 teateid. — 18.05 grammofonimuuſika. — 18.20 päewauudiſed. — 18.30 lastetund. — 19.00 ſoome keele tund — lekt. R. Janno (ülek. Tartuſt). — 19.30 wann. adw. A. Suſi: Testamendi tegemine. — 20.00 ilmateade Tartuſt. — 20.05 kaitſeministeeriumi puhkpillide orkester m. inspektori Reeder'i juhatuſel. 1. Reznicek, awam. „Donna Diana". 2. Mussorgski, kaik. oop. „Howanscina". 3. Puccini, fant. oop. „La Fancuſſa del Weſt". 4. Wagner, 3. waatuſe finaal oop. „Rienzi". 5. Humperdinck, ſüit oop. „Hanſs ja Grete". 6. Lala, Rapſodia. 7. Translateur, Pulmarong Liliputs. — 21.30 põllumajanduslikke teateid.

Neljapäewal, 18. detſembril.

15.30 päewauudiſed. — 15.45 ajanäitaja õiendus. — Kuni 16.30 grammofonimuuſika. — 18.30 teateid. — 18.35 grammofonimuuſika. — 18.50 päewauudiſed. — 19.00 Tartuſt). — 19.30 ilmateade (ülek. Tartuſt). ingliſe keele tund — lektor dr. Peters (ülek. — 19.35 13. awalik raadioõhtu „Eſtonia" ſiniſeſt ſaaliſt ringhäälingu neljanda aastapäewa puhul. Eſinewad: ringhäälingu orkester md. A. Krulli juhatuſel, muuſikaliſes oſas ſegakoor, T. Rei — kol.-ſopr., B. Hanſen — baſs, prof. R. Bööcke — tſello, A. Anton — wiiul, Pihlar — kſülofon, jne. Sõnaliſes oſas: ringhäälingu eſimees K. Reiman, kirjanik K. Aſt-Rumor, Hugo Laur jne.

Nalja.

Leidub inimeſi, kes ei tee kärbſelegi halba, ent on walmis oma naabrit laimuga tapma.

*

Maailm muutuks wäga waikſeks, kui keelataks kõnelemaſt eneſeſt head ja teisteſt halba.

*

Reeksport keelatagu ära.

Meie riidewabrikute kombinatſioone.

Üleriikliſe Kaupmeeste Keſkkonduſe juhatus eſitas wabariigi walitſuſele järgmiſe ſiſuliſe märgukirja reekspordi asjus.

Meie, kui ka kogu Eesti tarwitajaskonna huwides, peame oma kohuſeks wabariigi walitſuſe tähelepanu juhtida asjaolule, et tarwilik on ära keelata reekspordi tarwitamine Eestis aſuwaile wabrikuile.

Meie riideſuurwabrikandid on olnud kogu aeg kaitstud ſuurte tollidega, milliſt kaitſet weelgi kõrgendati läinud aasta ſügiſel ſeletades, et tahetakſe ära hoida waluuta woolu wälismaale ja et ſiinſed wabrikud hakkawad nüüd walmistama riideſorte, milliſed neil hästi õnnestunud juba enne tollide kõrgendamiſt. Sellele kaitſepoliitikale, mida meie tema praeguſel kujul õigeks ei tunnista, aga käib risti wastu reekspordi lubamine ſamadele wabrikutele ja pealegi weel nii ſuurel määral, kui ſeda tänini on nende poolt tarwitatud ja päraſt tollide tõſtmiſt weel eriti laial kujul.

Reekspordi puhul tehakſe Eestis ainult kõige lihtſam ja odawam töö riide juures ära, aga kõik peenem ja ſellega koos ka kõik kallimm töö peab tehtama wälismaal ja pealegi ſealſe kalli tööpalga juures. Sedawiiſi ſiis makstakſe wälismaale apreteerimiſe, wärwimiſe jne. eeſt ſuuri ſummaſid, ja kui ſiis riie jälle reekspordi teel Eestisſe tagaſi jõuab ja tarwitaja kätte läheb, ſiis wõib ütelda, et palju enam on tema pealt teeninud wälismaa wabrik ja ſealne tööline, kui Eestis töötanud tööline. **Välja on läinud ſel teel palju raha Eestiſt, aga ſeda ometi taheti ära hoida, kui läinud ſügiſel tolle tõsteti.** Taheti, nagu ſiis ſeletati, ka Eesti töölistele rohkem töötamiswõimaluſi anda, kuid reekspordi juures talitatakſe ſelle mõtte wastu.

Teiſeſt küljeſt, nagu juba tähendatud, pidid ſiinſed ſuurwabrikud ainult ſeda walmistama, mis neil ſeni oli hästi wälja tulnud ja nii ſiis meile jõudu mööda olnud. Reekspordi juures aga talitatakſe ka ſelle mõtte wastu, ſeſt ſiis tehakſe ainult natukene tööd Eestis ära ja ſuurem töö wäljaspool Eestit ja ſeda juſt põhjuſel, et ſee töö ſiis ſiinſetele wabrikutele ei ole jõudu mööda. Miks on neile, kõigi läinud ſügiſel ametliſelt antud ſeletustele waatamata, lubatud laenu anda ja ſiiski teha töid, milleks nad ei ole kohaſed?

Eriti põhjendamatuks muutub reekspordi lubamine ſel puhul, kui ſiinſed wabrikud laſewad wälismaal ka neid töid teha, milleks neil Eestis ſisſeſeaded olemas. Nii on Tallinnasſe tulnud reekspordi teel ſuurem partii puuwillaſt kretongi, mille walmistamiſeks Eestis pidid olema kõikſuguſed ſisſeſeaded, nagu läinud ſügiſel ſeletati tollide tõſtmiſe juures. Siis awaldati asja arutuste puhul mitmeſugustes komiſjonides, et ſiinſed wabrikud ſeda riiet ligikaudu wiiesſajas mustris wõiwad walmistada. Nüüd aga tuuakſe ſarnaſt riiet reekspordi teel ſisſe.

Niiſuguſe reekspordi lubamine muutub ülekohtuſeks kaupmeeste wastu, kui arwesſe wõtame, et wabrikud iſe Eestis kaupluſi awawad ja ſeal niiſuguſeid reekspordi riideſorte müüwad. Kaupmees toob ſedaſama ſorti riit wälismaalt ſisſe ja makſab tema pealt täistolli. Siinne ſuurwabrikant, kes ühtlaſi ka ſuurkaupmees, aga toob riiet ſisſe ilma täistolli makſmata ja jääb ſedawiiſi iſeäraliste eesõiguste ja ſoodustuste oſaliſeks, kuigi ta Eestis ainult odawama töö ära laſi teha ja wälismaale ſealſe töö eeſt kalliſt tööraha ja ka materjali raha makſis.

Lõpuks ei ſaa mitte tähendamata jätta, et Tallinnas on müüdud reeksporteeritawa riidena niiſuguſt riiet, millel wälismaa wabrikuriide wälismärgid, nimelt peale kleebitud „Rolffs Baumwoll Mouſeline" etiketid, ja ka riide wäärtus iſe oli parem kui wastawal Eestis walmistatud riidel. Laialistel kaupmeeste ringkondadel on arwamine, et ſee riie ei olnud ſiinſete wabrikute töö, kuid ſeda ei ole nii kerge kindlaks teha, nagu mõnikord ſelle kohta arwamiſt awaldatakſe. Iſegi ekspertiis ja analüüs ei aita ſiin midagi, nagu tähendatud juhus ſelgesti näitas. Riikline katſekoda, kuhu ſelleſt riideſt proow eſitati, ei wõinud kindlasti öelda, et ſee riie oleks Eestis walmistatud. Katſekojale ſeati ametliſelt poolt risti ülesſe küſimus — kas ſee riie on ſama, mida Kreenholmi Puuwillaſaaduste Manufaktuuri o.-ü. ſaatis wälismaale ümbertöötamiſeks, kuid katſekoda wastas, et ſarnaſel kujul ülesſeatud küſimuſele otſekohe wastata ei ſaa, ſeſt et ka mujal wõidakſe Kreenholmi Manufaktuuri puuwillaſaadustele ſarnaſt riiet walmistada. Sellepäraſt toimis riikline katſekoda, nagu ta iſe edaſi kirjutab ſamas ekspertiiſi aktis (w. katſekoja nr. 716—993, 20. ſept. 1930. a.) „ekspertiiſi kitſama eesmärgiga katſudes ſelgitada, kas mingiſugune eſitatud tooresriiete proowideſt wõib ümbertöötamiſel muutuda" ſelle riide ſarnaſeks, mis müüdi reeksporteeritawa riidena. Iſegi ſarnaſe, nagu katſekoda tähendab, kitſama eesmärgiga ekspertiiſi wastus on ainult umbkaudne ja nimelt, et „riideproow wõiks olla ümbertöötamiſel ſaadud" niiſuguſteſt ja niiſuguſteſt riieteſt. See kõik aga näitab ka, misſuguſes eesõigustatud ſeiſukohas on meil reeksporti kaſutajad wabrikud ja et neil ei ole tarwis mingiſuguſeidki märke wälismaale ümbertöötamiſeks wiidawale riidele ſisſe wõi külge teha, milliſteſt hiljem ka kindlasti järeldada wõiks, et Eestisſe toodaw riie on ſama riie, mis ſiit ümbertöötamiſeks wälismaale wiidi. Niiſuguſe korra juures on kaalul riigi ſisſetulekud ja kaupmeeste huwid, nagu ſee kõigeſt eelmiſeſt ſelgub.

Kõike kokku wõttes ſelgub, et reeksport wõimaldab wälismaa tööd ſisſe wedada ſoodustatud tingimustel wabrikantidele, kusjuures kõrge kaitſetoll peab kõrwaldama wabrikandi teelt ſiinſe kaupmehe kui wõiſtleja. Oſtja ſuhtes aga muutub reekspordikauba müümine tüsſamiſeks juhul, kui reekspordi teel Eestisſe tulnud riiet müüakſe ſiin wälismaa etiketi ja ſildi all, nagu ſeda wõib kindlaks teha eelnimetatud riide müümiſe kohta.

Eeltoodu põhjal on meil au paluda — täiesti ärakeelata igaſugune reeksport riidekauba alal.

Udu tapab.

Belgias, Maas'i orus juhtus neil päewil omapärane õnnetus, misläbi 80 inimeſt ſai ſurma ja ligi ſada haigestunut wajaſid kiiresti arstiabi — paigutati haigemajadesſe. Selle õnnetusjuhtumi tekkimispõhjuſed on ſeoſes kohapeal juba pikemat aega kestwate niiskete ilmade järelmõju — tiheda uduga, mis tungis igale poole ſuure ahnuſega. Maas'is aſub hulk tſinki tootwaid tehaſeid, kelle lugematute tſinktagawaradeſt niiskuſe tõttu eraldusid mürkgaaſid, mis walguſid laiali õhku. Kuna aga udu muutus ikka tihedamaks ja niiskus aina ſuurenes, ſiis linna kohal püſiwad õhuhulgad imbuſid läbi mürkgaaſeſt. Ka loomade ſurmajuhtumeid mürgituſe teel on tulnud ette, kuna gaaſide mõju maale lähemates kohtes eriti kardetaw.

Arstide ringkonnas ollakſe arwamiſel, et ſiin on tegemiſt ainult hariliku looduſe kataſtroofiga, analoogiliſelt Othee linnas 1911. aastal ettetulnud juhtumile. Nimelt arstid on kindlad ſes, et rohked ſurmajuhtumid wõiſid tekkida ainult järſu pöörde tagajärjel, kuna tihe udu tuues kaaſa ka palju niiskuſt, inimeſe organismile awaldas negatiiwſet mõju — haigestumiſi ja ſurmajuhtumeid on peamiſelt ettetulnud ſõetööliste ſeas, kelle hingamiselundid enamjaolt nii kui nii mitte terwed ja omawad kergeid kalduwuſi astmale ja muile hingamisorgane haiguſile. Kirkat ſelguſt ſellesſe uduſurma põhjuſesſe toob igatahes laipade lahkamine.

VÄLISMAADE MAJANDUS.

Tôsised majandusmured Inglismaal.

Kas Sakſamaa kokkuwariſemine?

Põhja-Ameerika Ühendriike mõjukamad rahandustegelaſed on tulnud arwamiſele, et Ameerika oma kullatagawarade rakendamiſe wõimaluſele Euroopas peaks kinkima tõſiſt tähelepanu. See oleks eeſtkätt wõimalik ſiis, kui Inglismaa ja Prantſusmaa omawahel looksid pidewa ſeoſe, et Sakſamaa käeſt nõuda kiiremat jo korralikku ſõjakahjude ning reparatſioonimakſude õiendamiſt.

Juſt Inglismaale oleks ſeeſuguſeſt „kullatagawarade probleemi" lahendamiſe wariandiſt palju kaſu, kuna Briti maailmariigi kabineti juht Snowdenile ſünnitaks eriliſt peawalu ſee, kui Sakſamaa tõstaks ülesſe moratooriumiküſimuſe, misläbi, ſelle teostumiſe järel, oleks enam kui küſitaw maailmaſõja aegſetel liitnikel Sakſamaalt ſaadaolewate kohustiste wabatahtlik ja õigeaegne korraldamine.

Prantſusmaa ſeewastu haudub teiſi kombinatſioone, kuidas Sakſamaad ſundida moratooriumi kawatſuſeſt loobuma. Prantslaſed näewad kõige otstarbekohaſemaks poliitiliſe ſuuna, mis neile omane teatud hariliku traditſioonina — ſuurte kullatagawarade waba ringwool ja nõrk ſurwe ſakslaſile. Tekib aga küſimus, millega ſeletada ſeeſuguſt Prantſusmaa tagaſihoidlikkuſt mitte juſt wiilgawas majanduslikus olukorras rabelewa Sakſamaa wastu? Wõi on ſee „waikne defenſiiwolek Prantſusmaa poolt ſeletataw ainult Sakſamaa majanduselu raskustekoorma kannatusmängu galaetenduſe edaſilükkamine, kuna ſelle lawastamine wõiks tuua kaaſa Sakſamaale wäljapääſematu majandusliku depresſiooni?!

Kuid tõenäolikum on oletus, et Prantſusmaal puudub momendil wajadus eriliſe ſurwe loomiſeks Sakſamaa wastu, kuna maailma majanduslik kriis Prantſusmaale ei awalda mingit mõju.

Inglismaa wastandina on huwitatud Sakſamaa wiletſuſeſt ja wintſutuſeſt ja püüab ſeda koguni ſeada endale ſoodſalt — on ju Sakſamaa Inglismaale wõimas awaldama tugewaimat konkurentſi maailmaturge wallutamiſel, kuigi ka Põhja-Ameerika Ühendriike mõju ſiin erakordne.

„Daily Herald" arwab iſegi, et juhtumil, kui aastawahetuſe järel Sakſamaa majanduselu ei näita tendentſi paranemiſe poole, ſiis wiimaſel kahtlemata tekib raskuſi kanda maailmaſõja tagajärjel talle pealepandud kohustuſi. Ei ole mingit kahtluſt, et kogu reparatſioone ja ſõjawõlgade õiendamiſe küſimus nõuab kiiret otſustamiſt, wastaſel korral Ameerikat ja kogu Euroopat wõiwad tabada weelgi ſuuremad raskuſed, kui ſeda on praegune ülemaailmliku ulatuſega majanduslik kriis. „News Chronicle" uſub, et praeguſe raske majandusliku elu ſümptoome ja põhjuſi tuleb otſida peaasjaliselt maailma rahaprobleemiſt. Huwitaw oleks teada, kuidas P.-Ameerika Ühendriigid reageeriwad tekkinud ummikusſe.

SAKSA.

Sakſa makſukoorem.

Münchenis peetud kõnes mainis end. riigipäewa preſident dr. Schacht, et Sakſa wäliswõlad ulatawad 20 miljardi Sakſa margani ja et Sakſamaa peab iga aasta makſma tributmakſude ja protſentide näol 5 miljardi Sakſa marka!

SOOME.

Tubaka aktſiis ſuureneb.

Eduskond kiitis heaks ſeaduſe eelnõu tubakaaktſiiſi kõrgendamiſe kohta. Aktſiiſi wõetakſe 36% en detail müügihinnaſt. Kõrgendatud aktſiis hakab makſma 1931. a.

Meie metsade laastamine ja maailma puuturg.

Wene dumping teeb ſeiſukorra kataſtroofiliſeks.

Nagu meile teatatakſe, on Wenemaa teinud inglastega hiigla metſamüügi lepingu, ſealjuures alandades — nagu ikka — oma ekspordi hindu.

Wene kaſutab metſatöödel ſunnitööliſi, mille tõttu tootmiskulud allpool igaſuguſe wõiſtluſe.

Ja asjaolu, mis Wenet ſunnib eksporteerima, on ſuur waluutanälg. Waluutat on waja maſinate, kemikaalide, ſõjariistade jne. oſtmiſeks wälismailt ja — kommunistliku propaganda jaoks wälismail. Wäliswaluutat on waja ja ſeda hangitakſe iga hinna eeſt, müües wilja, metſa, linu, naftat, puuwilla, mineraale jne. ja ſeda kaugelt alla maailma turu hinna ja iſegi alla oma tootmiskuluſid.

Selliſe dumpingu abil lööb Wene kaks kärbeſt: ta ſaab omale waluutat ja ſamal ajal õõnestab kapitaliſtlikkude riikide majanduselu aluſeid. Wiimane ſaawutus eſineb tööstuſe ſeiſmajäämiſes, töötatööliste arwu ſuurenemiſes, krediitolude raskemaks muutmiſes jne. ning — lõpeks — rahutustes.

Maailma puuturu ſeiſukorra kohta kirjutab: „The Timber Trades Journal" järgmiſt:

Kõikide tarbeainete ülitoodang ja ſelle tagajärjed, toodete ja kulla wäärtuſe uuesti korraldamine on keſtnud juba aastaid ja teistel aladel weel kiiremalt kui metſatoodangus.

Wõrreldes metſaſaaduste hindaſid teiste toodetega, peame möönma, et need on weelgi liig kõrged. Mõned toorained, näiteks puuwilla, willa, kummi, niſu jne. on eelſõjaaegſetes hindades, waheſt odawamadki kui 1914 aastal. Käesolewa aasta metſatoodete hinnad — kuigi madalamad kui kunagi peale ſõda — on ſiiski 60% kallimad kui enne ſõda.

Eeldades, et Wene peab kinni oma „pjätiletkaſt" ja jatkab dumpingut maailma puuturul, on Wene ſee, kes maailma puuturu hinnad ka lähemas tulewikus määrab. Rootſi ja Soome, kes ſuurelt oſalt oma metſade wäljaweoſt elawad, on ſunnitud oma toodangut jatkama. Sama on makſew ka Poola, Läti ja teiste Keſk-Euroopa maade kohta. Poola on nähtawasti ſeiſukorras, mis wõimaldab talle walmistada ſama häid tooteid kui teiſedki maad ja müüa neid ligikaudſelt Wene hindadega. Ameerikaſt on Inglismaa ka oſtnud männa- ja kuuſe-tooteid hindadega, mis wõrdſed Wene omadele. Ainult Skandinaawia maad ei ſuuda nii odawalt müüa. Seal on metſade hinnad liig kõrged.

Nüüd on aga Soome ja Rootſi metſatööſturid ja eksportöörid ſattunud hindade langemiſe tõttu raskesſe ſeiſukorda. Nad peawad kahjuma metſi oſtes hindaſid alla ſurudes. Teiſt teed ei ole.

Näib ſiiski, et metſatoodete hinnad [illegible] tänawu 1914 a. hindade taſapinnale langeſid. Seda takistawad kõrged palgad ja elukallidus. Oletades, et Wene toodang ſuureneb ja Soome oma wäheneb, jääwad walmistatud puumaterjali tagawarad turul endiſeks, ſee on, ſuuremaks kui tarwitus. Skandinaawias on olukord õige kataſtroofiline. Soomet ähwardab tagaſiminek. Paljudel peawad ainukeſeks pääſeteeks müüa wanu kalleid tagawaraſid kas wõi kahjuga ja edaſpidi oſta metſi odawamalt ning alandada tootmiskuluſid."

Nii Inglise ajakiri. Et ſeiſukord maailma puuturul ka meid puudutab, ſeda oleme omal nahal juba tunda ſaanud. Meil raiuti wiimastel aastatel metſa rohkem kui oleks tohtinud ja nii kaswas meie metſatoodete wäljawedu 1928 a. poolteiſt korda kui ſee eelmistel aastatel oli. Seiſukorra muutmine maailmaturul tõi aga hindade järſu langemiſe ja meie metſatoodete wäljaweo tagaſimineku 1927 aasta piiridesſe.

Tänawune metſaſaaduste wäljawedu näitab weelgi allaminekut ja wäljawaated tulewa aasta peale pole ſugugi rooſiliſed. Meie oleme juba nii kui nii ületanud oma metſade raiumiſe normi ja „ſöönud [illegible] peale". Seitſme miljoni krooni wäärtuſes langes meie metſatoodete wäljawedu l. a. — [illegible] mis hoiatab ſellele alale liig ſuuri lootuſi panemaſt.

Meie wäliskaubanduſe bilanſ langeb ſelle all. Sunnitööliste abil teeb Wene dumpingut ja hoiab teiſi turult eemal.

Kuidas vôita naist?

Naist peab kaua piirama, ent kiirelt vallutama. — Patoloogilistel meestel on lootusi.

Mehe kannustajaks naise võitmisel öeldakse enamasti olevat auahnuse, sagedasti loomuliku võistlushimu, ent vaid harva tunde. Ning neilgi harvadel juhustel kaob tunne pärast vallutamist. Sest kõik on väärtuslik vaid nii kaua, kui ta on saavutamatu.

Kuidas peavad talitama mehed, et küünida tolle auahnuse kire või tunde rahuldamiseni, sellest jutustavad „Uhu” magasiinis kaks tarka naist:

„KÕIK OLENEB ÕIGEST SILMAPILGUST...”

„Naine ſoowib alguſeſt peale ſama: wõtmiſt,“ kirjutab üks neiſt, kes protesteerib ſundusliku wooruſe waſtu.

„Rööwitud Sabiini naiſed olid kahtlemata wäga õnnelikud . . .“

„Kahjuks ei ſaa ma anda täpſet retſepti, kuidas naiſt peab wallutama. Mehel wõib juhtuda olema jumala armuſt õige instinkt wõi ei ole temal ſeda mitte. See raskendab tunduwalt asja —“

„Naine ei ole jumalus ega ka loom — ta on waid naine. Ta tahab — ſel juhul, et ta armastab — mõiſtmiſt, ſ. t. wõitmiſt mehe poolt.“

„Kõik oleneb õigeſt ſilmapilguſt! Selle leidmiſeks ei ſaa muud nõu anda, kui instinkt tarkadele ja õnnelik juhus teistele.“

Naine tahab, et teda kaua piirataks, et kiirelt wallutataks. Mees peab reſerweerima endale aega.“

„Aeg omab äärmiſe tähtſuſe kogu asjas. Aeg aitab enam kui ükski kingitus.“

„Üks on tähtis: mees ärgu kuulaku otſustawal ſilmapilgul naiſe ſõnu. See oleks ſuur wiga. Ta ei kuule lihtſalt neid. Parem ta jälgigu naiſe näoilmet, liigutuſi, ta tundku naiſe fluidumi. Kunagi ärgu mees allugu naiſe ſõnade mõjule.“

„Ent raiskamiſed algawad alles ſiis, kui mees peab enda külge püſiwamalt köitma asja wallutatud ala . . .“

Nii üks naine.

SUUDLUS OTSUSTAB...

Teine selgitab oma seisukohti võrdlemisi lakooniliselt:

„Esiteks: toore vägivallaga

Teiseks: mitte õrnuse ja headusega, nagu naine endale ise ettekujutab. Naine on äsja saabunud ürgmetsast ja ei kuulu soovijale, vaid vallutajale.

Kolmandaks: mitte „vilunud armastaja võluga”. Kõik, mis lõhnab rutiini järgi, on temale ebameeldiv.”

„Rumalused tõendavad armastuse suurust — kuid ainult targa mehe juures. Naisele ei aita sellest, et mees oma südame kaotab. Alles siis, kui mees on ka oma pea kaotanud, muutub ta kaasakiskuvaks.”

„Patoloogilistel meestel on palju lootusi, sest iga naise tuliseim soov on vabastada kedagi mingisugusest pahest.”

„Naine on võlutud, kui mees tema pärast muutub „teiseks”, kui laisk poiss hakkab tööle, kui kohusetruu satub roopast välja, kui kohmakas õpib tantsima, kui karsklane võtab nina täis — siis tunneb naine oma võimu ja laseb end vangistada. Mõnikord aitab sellestki, kui mees paigutab laugu pahemalt poolt paremale.”

„Igasuguste mehe ja naise vaheliste suhete otsustavaimaks silmapilguks on suudlus. On alati väärsuhtumine, kui lastakse naist nii kaua oodata sellele otsustavale silmapilgule. Ei või kunagi suudelda ühte naist liig vara. Seda võib teha vaid mittesobival silmapilgul — ja siis on mäng kaotatud . . .”

„Peab olema kannatust ja laskma palju aega esimese suudluse ja esimese andumise vahele — kui tahab naist päriselt võita. Naised kardavad alati, et mees tahab neilt „ainult seda” ning „ainult see” omab naise silmis palju odavama väärtuse, kui mehed oskavad ettekujutadagi. Kuid — nad on haavatud, kui mehed ei nõua „ainult seda” ning nad on haavatud, kui mehed ei nõua midagi muud kui „ainult seda.”

„Kõik hea, õrn ja peenetundeline, mis tuleb kõrwale heita naiſe wallutamiſel, on tarwilik päraſt ſeda, tahtes naiſt enda külge köita. . . . Kuid kuidas wabaneda naiſeſt, keda on köitnud . . . ſelleks ei leidu nõuandeid . . .“

Waikſel hetkel.

Armastus on nagu liblikas aaſal — naudib ja ſureb. Ta on nagu kõrbe lill — õitſeb hetke ja närtſib ruttu; nagu laine merel: wajub tagaſi ſügawuſſe, olles enne puruſtanud oma rinna waſtu [illegible]

*

Mees ei tohi iial kõnelda naiſeſt halba — ſelle eeſt kannawad naiſe ſõbratarid [illegible]

Abielu.

„Abiellud tolle tüdrukuga waid raha päraſt. Sa waſt tead, et temal on kahtlane minewik . . .“

„Tean küll, ent kui ma ei abiellu, on minu tulewik weel kahtlaſem . . .

*

Sõbralikkus teeb ſüdame pehmeks, ent kibedus kaswatab wiha.

Austa naiſt, ta toob lõhnawaid rooſe maiſeſſe ellu.

*

Ei ole haruldane aſi, et au müüdakſe aumärgi eeſt.

Lapſed...

Proua: „Mispäraſt teie lahkuſite endiſeſt kohaſt?

Teenija: „Unustaſin lapſed peſemata.“

Lapſed (kooris): „Wõta tema, wõta tema, emakene!“

Ei tundnud.

Ema: „Elli, kuidas wõib olla nii ahne! Kas oled korra näinud, et minu ſuu nii puddingut täis on olnud?“

Laps: „Armas ema, mul ei olnud au ſind tunda ſiis, kui olid ſama wana kui mina praegu!“

Laul.

Naine: „Eduard, miks ſa alati ſeiſatad akna kohal, kui ma laulan?“

Mees: „Ma tahan end ainult naabrile näidata, et need ei tuleks arwamiſele, nagu teeks ma ſulle midagi!“

TALLINNA MARJAVEINI TEHASE
PUNANE MAGUS
(SENI VÕISTLUSETA)
HIND KR. 1.50
TALLINNA MARJAVEINI TEHAS,
VAIMU 1 KÕNETR. (20)6-19

Oletuſi.

A. „Te olete ſuur waletaja!“

B. „Öelge ſeda weelkord, ſiis ſaate minult tubli knock-oudi!“

A. „Hüwa, oletage, et kordaſin oma ſõnu!

B. „Oletage, et andſin teile tubli knock-oudi!

Hm...

„No küll on teil jumalik käeke, nii kaunitar, mul oleks lõbu ſeda ſuudelda...!

„Wõi nii! On ſiis mu näolapike inetu?

Häratuskell.

Reiſija: „Palun, andke mulle magamistuppa ka äratuskell, teenija!

Teenija: „eMie peremehel ei ole äratuskella, aga ma toon teile ſeeſuguſe, mis teid iga poole tunni tagant äratab!

Möödunud nädal.

Diskonto Panga holdajad eſitaſid arwande rahukogule. — Wene kirikupea ſuri Siberis. — Tööta tööliſte meeleawaldus Tartus. — „Atentaat“ Afganistani ſuurſaadikule. — Eeſti kaotas maadlusmaawõiſtluſel Soomele. — Tallinna pokſieſiwõiſtluſed lõppeſid. — Rõkow tuli tagaſi ametipuhkuſelt. — Wiis ſurmaotſuſt Moskwa ſuurprotſeſſil. — Kanadas köetakſe odraga elamuid. — Poola parlament algas tormiliſelt istungjärku. — Mõiſamaade taſuküſimus otſustatakſe kolme aasta jooksul. — Rahwasteliit reformeerib kalendrit. — Salawiinawabriku paljastamine prowintſis. — Wangi põgenemine Tallinna Keſkwanglaſt. — Mürgine ſiſalik ſupis. — 108 naiſt eneſetapjateks.

— Esmaspäewal eſitati Tallinna-Haapſalu rahukogu tſiwiilosakonnale pankrotti jäänud Diskontopanga hooldajate poolt adwokaat Kalbuſe kaudu aruanne panga järelejäänud waranduſliku ſeiſukorra üle.

— Siberis ſuri ſunniaſumiſel Wene patriark Peeter, kes patriark Tichoni testamendiga oli määratud Wene õigeuſu kirikupeaks. Et patriark Peeter keeldus tunnuſtamaſt Nõukogude walitſuſt, ta ſaadetigi ſunniaſumiſele.

— Esmaspäewa hommikul kogunes Tartu tööbörſi ette umbes 300 töötööliſt, kes hoolimata politſei keeluſt tahtſid korraldada ſellekohaſe loata meeleawalduſi ning minna Tartu raekoja ette. Politſei areteeris 10 iſikut. Demonſtrandid tahtſid puruſtada äriaknaid ja korraldada Sakſamaa eeskujul rüüstamiſi.

— Pühapäewa õhtul kella 9 ajal, mil Tallinna—Riia kiirrong wäljus Lehtſe jaamaſt Tapa ſihis, wiſati ulakate poolt kiwiga restoraan-waguni aknaſſe. Nagu ſaatuſe kiuste istus õnnetu akna taga Afganistani ſuurſaadik Sirdar Mohammed Aziz-Khan. Kiwi puruſtas kahekordſe akna wälimiſe ruudu ja kukkus maha. Seetõttu ei pööranud ſuurſaadik juhtumiſele ſuurt tähelepanu.

— Laupäewal ja pühapäewal peeti Helſingis Eeſti-Soome maawõiſtluſt maadluſes, mille wõitis Soome kohutawa tagajärjega 22:6. Samal ajal kaotas Soome maawõiſtluſe maadluſes Rootſile 10:18.

— Tallinna uuteks pokſimeiſtriteks tulid Tender, Misler, Kuura, Nieländer, Lillemägi, Jegorow, Seeberg ja Sild. Wõiſtlustel ſaawutati ligi kümme knock-outi.

—Nõukogude rahwakomiſſaride nõukogu eſimees Rõkow, kes läks 5. now. ühekuuliſele ametipuhkuſele, on tulnud tagaſi Moskwaſſe ja aſunud oma endiſele kohale. Rõkowi tagaſitulek tekitas ſuurt imestuſt, ſeſt üldiſelt oldi arwamiſel, et ametipuhkus, mis Rõkowile anti üheks kuuks, oli tõeliſelt mõeldud igaweſeks ajaks. Ei olnud ju kellegi ſaladus, et Rõkow oli ſegatud waſtasrinna wandeſeltſi, kelle eesmärgiks oli Stalini kukutamine. Kaheldakſe wäga, kas Rõkow jääb kauaks oma praeguſele kohale.

— Moskwa juurel prowokatſiooni protſeſſil mõisteti ſurma wiis inimeſt. Hiljem otſustas Nõukogude Liidu täitew komitee otſuſe ümber 10-aastaſeks wangistuſeks.

— Kanadas on odrahind langenud wäga madalale. Üks odra buſhel (umbes 21,7 klg.) makſab alla weerand dollari, mistõttu elanikud on hakanud kütma ahje otrega. Odraküte tulewat praeguſe hinna juures odawam puu ja ſöeküteſt. Üheſt odra buſheliſt jatkuwat terweks päewaks wäikeſe ahju kütmiſeks.

— Teiſipäewal astus kokku uus Poola ſeim eſimeſeks istungiks. Sel puhul pidaſid kõik rühmad kooſolekuid. Seim awati kõigi walitſusliikmete juuresolekul; puudus waid ſõjaminister marſſal Pilſudſki. Samuti oli awamiſel diplomaatlik korpus täies kooſſeiſus. Peaminister Slawek luges ette preſidendi awamisläkituſe. Sel puhul tõuſis kommunistide ſeas kole ſuur müra; walitſusblokiſt hüüti, et kõik kommunistid Moskwaſſe. Kommunistid toimetati ſaaliſt wälja. Seimi eſimeheks waliti Switalſki, ſenati eſimeheks Baczkiewicz.

— Nagu riigikogu poolt makſmapandud wõõrandatud maade eeſt taſumakſmiſe ſeaduſe teostamiſel ſelgunud, on rüütlimõiſaid ja mõiſamaa kohti, mille eeſt taſu praegu weel määramata, kokku 1001 üksuſt. Taſu kindlaksmääramiſt nende üksuſte eeſt kawatſetakſe teostada kolme aasta jooksul. Eſimeſe 1930.—31. aasta lõpuks kuuluks kindlaksmääramiſele 10 protſ. üldarwuſt, järgmiſe aasta jooksul 45 protſ. ja 1933.—34. 45 protſ. üldarwuſt.

— Rahwasteliidu ringkonnis kõneldakſe wiimaſel ajal wäga palju kalendri reformeerimiſeſt. Uue kawa järele oleks aastas 13 kuud, igas kuus 28 päewa. Uus kuu „Sol“ luuakſe juuni ja juuli wahele. Selle kuu moodustamiſeks wõetakſe juunikuu wiimaſed 13 nädalapäewa ja juulikuu 15 eſimeſt nädalapäewa. Aasta liſapäew tuleks 29 juunil. Kalender hakkaks makſma 1934. aastal. Eelmiſe aasta 31. detſember kuulutatakſe rahwuswaheliſelt pühaks ja järgmiſel päewal algaks uus aasta uue kalendriga. Igal aastal langeks ſuur reede 7. aprillile.

— Aaspere konstaabel paljastas Aaspere wallas Liiguste külas ſaunas töötawa ſamagoniwabriku, mille omanikuks ja wiinameiſtriks oli keegi 19-aastane poiſs. Kogu ſiſſeſead konfiskeeriti.

— Tallinna keſkwanglaſt põgenes 4 kuuks warguſe päraſt wangi mõiſtetud Johannes Grauberg, kes tabati warsti päraſt põgenemiſt Tallinnas „Pakri Margarethe“ läheduſes kriminaalpolitſei poolt. Teade põgenenud wangi tabamiſeſt ſaabus wanglaſſe enne, kui märgati wangi kadumiſt .

— Bombay lähedal ſuri ühes koolis 30 õpilaſt mürgitatud ſupi ſöömiſe tagajärjel. Juurdluſel leiti ſupiſt mürgine ſiſalik, kes ſinna arwatawaſti ſattus juhuslikult.

— Formooſas lõpetas oma elu eneſetapmiſe teel 108 Mohebo aſunduſes elutſewat naiſt, kes kuuluſid ühte mäſſuliſſe ſuguharru. Eneſetapmine ſündis wanade traditſioonide kohaſelt — naiſed ſundiſid eluſt lahkumiſega oma mehi wõitlema kuni lõpuni rõhujate waſtu.

Kommuniſm majanduskriiſi tekitajana.

Eesti ſaab üle raskusteſt. — Leiba weetakſe ſiſſe.

Toome allpool mõned kohad adm. Pitka ülihuwitawaſt kõneſt.

Majandusline kitſikus ja wiletſus rõhub painajana maailma rahwaid, nii ſuuri kui wäikſeid, nii jõukaid kui kehwi.

Wanad ſuured ja jõukad, nii tööstus- kui põllumajandusmaad on wäljapääſematu raskes ſeiſukorras, kuna neil mitmemiljoniliſed tööta inimeste hulgad aina kaswawad.

Kõige targemad ja ſuurema kogemustega riigitegelaſed näewad ſuurt waewa kõigis maades neil raskeil aegil, et hädaſt wäljapääſu leida.

Kui näiteks Inglismaal wägewa wanameelſe partei poolt loodud walitſus wõimetuks oſutus maad majandusliſeſt kitſikuſeſt päästa, ſiis andſid walijad riigi walitſemiſe tööliste partei kätte, kelleſt loodeti tõſiſt ſeiſukorra parandajat; kuid nüüd, tööliste partei walitſemiſe ajal, on töötatööliste arw Inglismaal kahekordſeks tõusnud — üheſt miljoniſt kahe miljoni peale, ja ühes ſellega ka majandusline kitſikus aina kibedamaks muutunud.

Sarnane on ſeiſukord terwes maailmas — rahwad muudawad walitſuſi, kuid ei üks ega teine walitſus ſuuda kõrwaldada häda ja wiletſuſt — ſarnane on ſeiſukord ka meil.

Meie põllumajandus, tööstus, laewandus ja kaubandus on

kokku wariſemas ſuurte raskuste all,

ja tööta inimeste arw aina ſuureneb.

Mitmeſugusteſt põhjusteſt, mis ſeda enneolematut ülemaailmliſt majandusliſt kitſikuſt ja wiletſuſt ſünnitawad, oſutub kõige ſuuremaks ja tähtſamaks kommuniſtliste märatſejate wõitluswõte.

Kommunistidel on inimſoo õnnetuſeks käſitada üle 150-ne miljoni inimeſe ühes määratu ſuure ja loodusrikka maa-alaga, mille ulatus umbes ükskuuendik maakera maapinnaſt.

Selle määratu hulga inimeste tööjõudu ja neid määratuid looduswaraſid, mis neil käes, kaſutawad nad täies ulatuſes kõige ſuurema hoolimatuſega ſelleks, et eneste ſuurt eesmärki kätte ſaada, ſee on: maailma rewolutſiooni. Nad ſunniwad nälgima ja orjama 150 miljoni inimeſt, riiſudes kokku ſelleſt määratult maa-alalt wiljaſaagid ja muud toiduained ning paiskawad need ühes metſaſaadustega, kiwiſüte, ſoola, petrooleumi, raua, linade, ja muude ainetega ning toodetega maailma turgudele, hindadega, mis alla korralikke tööd taſuwaid turuhindu, ſünnitades ſellega enneolematut ſegaduſt turgudel ja ſuurendades ſellega alataſa majandusliſt kitſikuſt ning tööta inimeste arwu kõigis maades .

Seda ſaatanlikku wõitluswõtet aitawad ja toetawad ſüdameta, wara ja rikkuſe ahnuſeſt pimestatud ſuurkapitalistid ja teiſed toored õnneküttid ſeega, et orjastatud rahwa ſuu eeſt wõetud toiduaineid ja ſunnitöö tooteid ostawad ja laiali laotawad, tagaſi ſurudes auſalt taſutud tööſaaduſi.

Siin juures ei jää ka tähele panemata jätta, et kommunistid oma eeltähendatud wõitluswõttega pole mitte üksinda maailma turud ſegi ajanud ja ſellega ülemaailmliſt majandusliſt kriiſi loonud, waid nad on ſeda kriiſi mõjukalt ſüwendanud ſellega, et nad on 150-nd miljoni tarwitajat maailmas wäljakujunenud tarwitajaskonnaſt ära lõiganud ja ſellega ülemaailmliſe tööstustoodete turuſt ſuure oſa ära lõiganud .

Selles pööraſes olukorras püüawad riikide walitſuſed oma maade põllumajanduſi, tööstuſi ja kaewanduſi põhjawajumaſt ära hoida ſellega, et makſawad riigikaſſaſt eksportiks määratud tööstustoodete, põllu- ja kaewandusſaaduste pealt preemiat, teiste ſõnadega: makſawad walmistajatele riigikaſſaſt maalt wäljaſaadetawate kaupade hinnaſt oſa kinni, mis wõimaldab wälismail neid kaupu alla walmistushinna müüma, et eelpooltähendatud orjade poolt walmistatud kaupadega wõistelda.

Minule paistab, et kui Eesti rahwas kõige tõſiſemalt wõtab oma praeguſt rasket majandusliſt ſeiſukorda ja ſeda hoogſalt ning põhjalikult parandama hakkab, ta wististi

oleks üks esimesteſt,

kes oma majandusliſe kitſikuſe juurenemiſele piiri paneb ning ſeda wähendada ſuudab.

Eesti rahwal on, rahwaarwuga wõrreldes, laialdane maa-ala kaſutada, ſeſt iga Eesti elaniku peale tuleb läbistikku kolm korda niipalju maad, kui näiteks Taanimaal iga Taani elaniku peale ja Eestimaa pind ei ole wõrdlemiſi mitte kehwem kui Taanimaa pind, ſealjuures puutub Eestimaa peaaegu ſamas ulatuſes merega kokku kui Taanimaagi ja kliimaliste olude wahe ei ole kuigi ſuur. Kuid hoolimata ſelleſt, et Eesti rahwal kolm korda rohkem maad on kaſutada kui Taani rahwal, ei ole Eestis majanduslik kitſikus, tööpuudus ja wiletſus mitte wähem kui Taanis. See näitab, et meie ei ole oma majandusliſt kitſikuſt küllalt ſüdamesſe wõtnud. Olles ſelles wiletſuſes liig pealiskaudſed, ei ole meie ſelle parandamiſeks kõike teinud, mis wõimalik teha ja tegema oleks pidanud.

Meil ägab põllumajandus 8½ miljardiliſe wõlakoorma all, kuna meil on ümmarguſelt 133.000 talundit, teeb ſee läbistikku iga talundi peale 60.000 ſenti. Selle wõlakoorma all waeweldes on meie põlluharijad juba ſuure oſa oma ostujõuſt kaotanud. — Kuid mitte ükſi meie põlluharijate hukatuſeks, waid ühes ſellega terwe rahwamajanduſe wiletſusſe tõukamiſeks on meil dumpinghindadega wälismailt ſiſſe weetud põllu- ja karjaſaaduſi ühe aasta ſees 1.835.650.000 ſendi eeſt, nagu: kartulijahu 23.870.600 ſendi eeſt. Maiſi, peaasjalikult piirituſe walmistamiſeks — 59.082.900 ſendi eeſt, kuna põlluharijatel pole kuhu kartuleid müüa. Lina, takku — 13.296.000 ſendi eeſt. Linaõliſeemneid õli walmistamiſeks — 29.756.000 ſendi eeſt. Herneid — 59.782.700 ſendi eeſt. Läätſi — 4.850.000 ſendi eeſt. Odra- ja tatratangu — 6.320.600 ſendi eeſt. Sibulaid ja mäerõikaid — 2.616.700 ſendi eeſt. Otri, linnaſeid ja linnaſejahu — 131.016.000 ſendi eeſt. Kaeratangu — 6.552.800 ſendi eeſt. Kaeru — 241.154.400 ſendi eeſt. Rukiſt — 973.420.200 ſendi eeſt ja köömneid — 808.000 ſendi eeſt. Piimapulbrit, kondenſeeritud piima ja juustu — 2.010.900 ſendi eeſt. Haneſid — 1.724.000 ſendi eeſt. Sealiha — 8.137.600 ſendi eeſt. Sea- ja loomaraswa — 109.642.700 ſendi eeſt. Mitmeſuguſeid weiſe-, lamba- ja hobuſenahku — 161.107.700 ſendi eeſt. Seega on wälismailt ainult ühe aasta ſees põllu- ja karjaſaaduſi ſiſſe weetud ſumma eeſt, mis ligi weerandi talundite peal laſuwaſt wõlaſt kinni kataks.

Weel edaſi — meil on ühes aastas ſiſſe weetud 106.060.600 ſendi eeſt benſiini, ka ſelle juures peaks olema wõimalus kokku hoida wähemalt 36 miljoni wõrra ja kui korda läheb piirituſt ſegada kodumaa benſiiniga, benſiini ſiſſewedu hoopis lõpetada, mille juures aastas läbistikku 100 miljoni ſenti maale jääks, oma kiwiõli- ja põllutööstuſe edendamiſeks.

„Tallinna Teataja" nr. 15, 13. XII. Lhk. 8.

Roojastamine!

Meile kirjutatakſe: Oli meil kirikulaulu kongreſs. Kongreſſi liikmed rääkiſid. Referaadid olid mitmes meie ajalehtedes. Ka „Waba Maas". Wiimane nimetas meie nüüdiſeid kirikulaule lorilauludeks. Meie kõik oleme üleskaswanud ühenduſes koraalidega (ristimine, leerikäik, pulmad, matus) ei ole weel keegi meile paremat andnud meie koraali aſemele. Kui koraalid lorilaulud, ſiis järjelikult on meie piiskop Kukk kõik oma ametiaeg (üle 25. aasta) muud kui lori ajanud, nõndaſama kõik õpetajad, meie iſe ning jällegi tulewal pühapäewal aetakſe lori kõikides kirikutes.

Niiſugune ütlemata toorus „Waba Maa" poolt on profanatſioon. Tema julgeb rahwalt ſeda ära kiskuda, mis ſellele püha oli!

Puudusi Tallinna tehnikumis.

Teatawasti omal ajal otſustas hamin aſuda Tallinna tehnikumi likwideerimiſele, mis pidi teostuma järk-järgult nii, et tehnikumi lõpetamine oleks olnud kindlustatud kõigile tehnikumis praegu õppiwaile üliõpilaſile.

Tegelikult ſeda pole wõimaldatud. Üliõpilaste hulgas on pahameelt ſünnitanud halb kord praktiliste tööde wastuwõtmiſe kohta maſina elementide joonestamiſe alal. Tulewaſele maſinaehitajale wäga tähtſat õppeainet loetakſe kui kewad- nii ka ſügisſemestreil 4 tundi nädalas, kuid joonestuste wastuwõtmine teostub ainult kord nädalas, igal laupäewal 4—6-ni õhtul. Üheſt korraſt nädalas on aga wähe, ſeſt wastaw õppejõud wõtab 2. tunni jooksul wastu ainult kuni 15-elt üliõpilaſelt joonestuſi. Kuid ſageli iga üliõpilane annab ſiis 1—3 joonestuſt korraga ära. Soowijate nimekiri ei ole aga mitte wäikſemaarwuline, waid ulatub 70-ne ligi! Töökorra hõlbustamiſeks oleks tingimata waja üliõpilaste niikuinii kiirendatud temposſe rakendatud õppimistingimuste ſeiſukohalt wäljaminnes weel kahe joonestuste wastuwõtmispäewa ſiſſeſeadmine nädalas, milleks ka maſinaehituſe ja elektrotehnika oſakonna üliõpilaſed käiſid wastawa õppejõu ja iſegi dekaani jutul, kuid tagajärjetult.

Imelik, et joonestuste wastuwõtmiſe liſaõhtute ſiſſeſeadmiſeks puuduwat waba krediit! Loodetawasti aſi ei ripu ſedawõrd krediidi niidikeſe otſas, kui puht wormilikkuſes, õigem ſes, et wastaw õppejõud lihtſalt ei ſoowi tulla wastu üliõpilastele.

Ometi tehnikumi lõpetamiſeks tema praeguſes kujus — ſ. o. kuni likwideerimiſeni, ei tohiks ſaada takistatud lihtſate, tühipaljaste wormaalſuste taha pugemiſega. Iga äraantud joonistus aga wõimaldab aſuda uue juure otſekohe, ſiin aga tuleb oodata 1—2 joonestuſega kuni kuu, oſutub joonistuſes weel mõni wäike wiga, ſiis kaob tulutult weel kuni kuu aega. Jääb ainult ſoowida, et tehnikumi walitſus üliõpilaste ſoowidega rohkem arwestaks.

Kaubahinnad langevad!

Ühiskauplused sammuvad esirinnas.

Kiire kauba läbimüügi tõttu on ühiskauplustes alati värske kaup odavamate päevahindadega.

Tarvitajate-nädala puhul teevad ühiskauplused ostjatele veel erilisi soodustusi. Kôik jõulukaubad on juba kohal. Kaubaostjate huvides on pühade tarviduste ostuga rutata. Nüüd on valik parem, ostuvõimalus lahedam. Pühade eel on tegevus väga suur. Müüjatel puudub parema tahtmise juures võimalus kõiki soove kiirelt täita. Astuge juba täna ühiskaupluse ostjaks ja kaasomanikuks-liikmeks.

I Tarvitajate-nädala toimkond.

TEISED LEHED.

Laiutamine.

„Päewaleht" kirjutab:

„Kas ikka weel ei ſaada meie wäikeſes riigis ſellega läbi, mis juba olemas on? Suwel kirjutas keegi ſelles lehes, kuidas iſegi ſarnastes rikastes riikides, nagu näiteks Ühisriikides ja Saksamaal, kõnelemata wähemateſt, wabariigi preſidendil iſegi mingit ſuwiloſſi riigi poolt ei ole. Ehk wõrdleme Läti Eestiga, kes ka meiſt kolmandiku wõrra ſuurem.

Läti preſident elab wanas kubermangu-walitſuſe hoones wäga ebamugawalt ja lihtſa ſiſſeſeadega. Ei ole tal ka mingiſuguſt ſuwiloſſi. Läti parlamendi esimees elab endiſe rüütelkonna hoone tiiwas, mis hoones ka parlament iſe aſub.

Osteti riigiwanemale erihoone ja ſeati tarwiliſelt ſiſſe. Läks makſma oma weerandſada miljoni.

Paari aasta eeſt tõsteti muuſeum Kadrioru loſſiſt wälja, loſs ehitati ümber, möbleeriti ja on jäänud riigiwanema ſuwiloſſiks. Ei ole iſegi rikaste riikide preſidentidel riigi poolt kaht korterit.

Peaks juba jatkuma! Aga nähtawasti ei aita weel! Ikka on weel kitſas elada!

Riigikogu esimehel on ſuur esituskorter Tõnismäel. Seal on ruumi leidnud ja läbi ſaanud rida meie wanemaid tegelaſi. Oleme ju lõppude-lõpuks kõik talutareſt tulnud.

Ja nüüd, ſel kitſal ja raskel ajal, nagu Toompealt alati ſeletatakſe, on tarwis riigikogu esimehel riigiwanema majasſe kolida ja riigiwanemale ſel „kitſal ja raskel ajal" ſuurte kuludega jällegi uut ulualuſt otſida? Siin on piiriſt ja taktitundeſt rahwa wastu, kelle nime nii ſagedasti ſuhu wõetakſe, kaugelt üle mindud."

„Tallinna Teataja"

on mitmekesiseim nädalleht.

KODUMAALT.

Reporteri Tartu kiri.

Ei olnud tuju.

See oli nädala alul, kui kirjutati keelemeiſtri Aawiku ſünnipäewaſt 50 aastat. See oli juubel kõige wähemas maštaabis „kroonu" iſeloomuline, nagu konstateeris härra prof. O. Loorits. Ja tõesti nagu milleſtki oli puudus. Ootſid küll, juubelaktuſel, et nüüd mõni auwäärt härra kargab krapsti püsti ja ulatab magiſtrihärrale hõbedaſe auaadreſſi wõi ſalajaſe ſiſuga ümbriku. Ometi ei ſündinud ei üht ega teiſt. Kõnelesid küll kõwasti ja kiitſid ſitke Saaremaa poja" kanguſt, kes kunagi oma jonni ei jäta, olgu wõi terwe rahwas wastu. Tema wõtab asja alati tõſiſelt ja teeb ſelle labaſe ja wiletſa maarahwa keele nii iluſaks, kui kammitud ſakſa[illegible] ning rääkimiſel kõlab ſee kauniſt [illegible] radiiſi fanfaaride pühadelaul. Kui [illegible] keegi muulane kuuleb toda uut keelt, peab kindlasti ütlema, et too eesti rahwas on ikka kõwa kultuurrahwas, kus keel teiſtel, pane wõi kontſertkawa täite[illegible]

Ei noh! Nii peab minema [illegible] küll ja mina kiſendan ka järele profeſſorihärra Looritſale: „Elagu Aawik ja tema keel!"

„Lapuad".

See on praegu ſelline moodne haigus, mis hullemini hakkab külge kui gripp ehk kobra. Haiguſe algeod olewat ſiſſerännanud meile kuſagilt põhjamaalt, kus kuuwalged ööd mõjutawad nende haiguſepiſilaste ſigimuſt. Ja õnnetuſeks on need wallanud nüüd ka Tartu töötatööliſi, mis awaldus wiimſes tõſiſes „lapuatamiſes". Tegid linnas weidi nii uudiſt, kuna muidu wõib tartlaſel ehk igawuſeſt ſammal ſelga kaswada. Ka politſeil oli wõimalus demonſtreerida oma ſeiſukorra ſuuruſt ning tähtſuſt meie rahwuslikus elus. Rammumehi huwitas muidugi aſetleidnud jõuproowide tulemus lapuatajate ja politſeilaste wahel. Kuna aga ükski ajaleht ei awaldanud wõitjate ja kaotajate tagajärgi, kawatſetawat ſiitpoolt eſineda arupärimiſega. Kelle aadreſſil ſee ſünnib, pole teada. Südalinna ärimehed olewat otſustanud igaks juhtumiſeks äriakendele ette muretſeda raudtrellid ja üks raekoja ees aſetuw kaubamaja kawatſewat koguni kinnimüürida lasta waateakna.

Moodſad kerjusmungad.

Ajalugu räägib ſelliſt imelikku juttu, et wanasti liikunud maad mööda ringi ſelline ſeiſus, nagu kerjusmungad, kogudes oma palwemajadele wõi klooſtritele andeid. Kui mõni ehk arwab, et too ſeiſus nüüd kadunud on, ſiis ekſib ta kindlasti. Tänapäewa kerjusmungad on waid ajakohaſelt moderniſeerunud ja töötawad uue ſüſteemi aluſel. Nüüd ei müüda küll enam pattude andeksandmiſt, waid tehakſe weidi teiſel kujul oma äri. Tartus wõib iga kodanik, kes kunagi olnud ühenduſes ſelliſe torniga aſutuſega, nagu ſeda on kirik, oodata oma poole mõnd moderni kerjusmunka, kes talle meeletuletab tema ununud kohustuſt isſandaſulaſe ja tema koja wastu. Olgu ſiis ometi too härra kodanik niiwõrd tailik ja ſaagu aru, et isſanda koda tahab ülespidamiſt. Taſugu korralikult oma wõlgu olewad lõiwud ja hoolitſegu ſelle eeſt, et ka edaspidi tema hing puhas oleks isſanda wõlaſt. Ei wõi ka lasta tol uuel ja kõige waſtſemal kirikul ära laguneda torni, mis nii ilusti ulatub paradiiſi wärawate poole.

Eks ta õige ole, aga kui kodanikul ehk need makſud üle pea hakawad kaswama, ei tea mis ſiis teha? Tuleb wiſt tollele tornile tuld alla ajada ja kirikus weini aſemel walget hakata andma. See mõjuks parandawalt ka kirikulaulude ſuhtes, kuna faktid näitawad, et nii heas tujus olew inimene enam laulmiſe kalduwuſi omandab! Jurnalisto.

Riigiteenijate

detſembri kuu palk makſetakſe wälja wab. wal. otſuſe kohaſelt 16. ſkp.

Wanim kellaſepaäri.

Täna pühitſeb oma 50. a. juubelit wanim Tartu kellaſepaäri Tillemann, mis aſutatud 1880. a. Äri on juba kahe põlwe kestel kuulunud Tillemannide ſuguwõſale ja on wõitnud ſuure lugupidamiſe laialdastes ringkondades.

Menſuurid maha!

Neil päewil Berliini politſei areteeris 50 üliõpilaſt ühes kõrtſis, kuhu need olid tulnud pealtwaatajaiks peetawale menſuurile. Areteerimiſe ſilmapilgul kahewõitlus oli parajasti käimas. Nagu näha, hakatakſe menſuuride pidamiſe, kui iganenud burſhikombe wastu, teosatma energiliſt wõitluſt iſegi Sakſamaal.

Wäljarändamine Braſiiliasſe piiratud.

Nagu Rio de Janeiroſt teatatakſe, olewat Braſiilia wälisminister keelanud ſisſerändamiſe raske majandusliku olukorra tõttu. Töötatööliste arw ükſi Rio de Janeiros ulatub ligi 60.000-ni.

Chaplin ei olegi Chaplin.

Suure tumma fanaatikuid ja jumaldajaid on palju, kes uſuwad, et Charlie Chaplini naljapilte ſiſu on Charlie waimuſünnituſed. Kuid mitte Charlie pole nende autoriks, waid Chaplin-filmide tuuma, ideed haudub wälja kaastöötaja Franky Dawſon, kes endine tſirkuſe kloun. Franky on praegu juba liiga wana, et eſineda klounina tſiirkuſes, kuid ſeda enam on ta wõimas wäljamõtlema igaſuguſeid „koomiliſi trikke", mida ta Charliele ettedikteerib ja misſuguſed eriti kõditawad publiku naerunärwe. Waremalt Franky Dawſon töötas Harold Lloydi juures, kuid Charlie Chaplin oskas ka ſiin läbiwiia „oma oſawa triki" ja hankis Dawſoni oma teenistusſe. Mõlemad naljaſepad töötawad nii käſikäes, üks haudub plaane, teine annab neile kuju, wormi ja — kinopublik aina naergu, nii, et kõht lahti !

Sakſa ostab Wene metſa.

Berliiniſt, 12. now. Nõukogude Wene ſiinne kaubandusesitus on müünud ühele Sakſa kontſortſiumile 20.000 ſtandarti palke, mis Wene on kohustatud kuni tulewa ſuweni hankima. Saatmine algab jaanuaris. Hind on 9 Rmk. odawam kui läinud aastal.

Ingliſe jalgpall.

Ingliſe liigawõiſtlustel ſaawutati järgmiſed tagajärjed: Aston Villa — Derby Country 4—6; Bolton U. — Sunderland 2—2; Chelſen — aMnchester C. 2—0; Grimsby — Blackburn 2—0; Huddersfield — Sheffield U. 1—1; Liverpool — Leicester 3—1; Manchester — Blackpool 0—0; Middlesborough — Birmingham 1—1; Newcastle — Portsmouth 4—7; Sheffield W. — Arſenal 1—2; Weſt-Ham — Leads U. 1—1. Tabelit juhib Arſenal 24 punktiga; järgnewad 21 punktiga Sheffield Wednesday, Derby Country ja Portsmouth; 19 punktiga Aston Villa; 18. punktiga Huddersfield. Weſt-Ham ja Leicester.

Käſipalli eſiwõiſtluſed jatkuwad pühapäewal.

Pühapäewal käſipalli eſiwõiſtluste Tallinna ringkonna mängud peetakſe Kaarli tän. 3 wõimlas k. ½8 õhtul. Naiswõrkpallis Kalew ja ÜENÜTO kohtuwad. Naistekorwpalli mängiwad ſõpruswõiſtluſes Ruſs — E. S. S. Meeskorwpallis kohtuwad Ruſs 2. — Sidepataljon. Tartu—Tallinn linnawõiſtluste tagajärjed antakſe wõimlas teada.

Kaks ſüdant.

Nimes'i linna arstiteaduſe akadeemias (Prantſusmaal) lahendati neil päewil haruldane anatoomiline nähe, kus „waeſe patuſe" oſas eſines kahe ſüdamega, täiesti eluwõimas kukk. Mõlemad ſüdamed töötaſid kooskõlastatult ja korralikult. Samal kukel oli aga erakordſelt ſuur kõht — ligi kolm korda ſuurem hariliku kuke omaſt. Loomulik, et ſeeſuguſe ſuure ſöögiiſuga kodulinnu pidamine majanduslikuſt küljeſt pole ſugugi ſoodus, ſeda enam peakſid aga tundma hirmu tema haaremidaamid — kanad!

Toimetuſele ſaadetud kirjandus.

Juht läbi Latwija

on eestikeelne õnnestunud teos, milleſt iga Latwija reiſiwal eestlaſel wõib waid kaſu olla. Peatoimetajaks on meilgi laialdaſelt tuntud wälisministeeriumi presſoſakonna toimetaja dr. Bilmons.

Raamatus on kaunis walik häid üleswõtteid, kuna tekſt annab ülewaatliku pildi meie naabermaaſt.

25-aastane juubel.

Raamatupidaja: „Härra direktor, täna ſai täis kakskümmendwiis aastat ſeſt ajaſt, mil ma astuſin raamatupidajana teie ärri teenistusſe ja —"

Chef: „Ah, wõi nii. Noh, ſiis te olete muidugi wäga õnnelik. Praeguſel ajal on ju wähe äriſid, kes niikaua wastu peawad!"

Tallinna Börsikomitee

poolt 10. detsembril koteeritud

en gros hinnad.

Allpooljärgnevalt toome mõningate saaduste en gros hinnad eelpoolmainitud päeval.

Riis, Burma	100	kg.	35,50—36,00
Kartulitärkl. „Superieur"		„	28,00
Kakao, Hollandi . .	1	„	1,25—1,70
„ Inglise . .	1	„	1,20—1,45
Kohv, Rio, Santos jne.	1	„	2,30—2,50
„ K.-Ameer. sord.	1	„	3,10—4,80
Tee, lahtine, orange Pekoe, Tseilon . .	1	„	5,00—5,50
Tee, lahtine, orange Pekoe, Java . . .	1	„	3,80—5,00
Tee, lahtine, Moning, Hiina	1	„	4,00—4,70
Suhkur, Poola . . .	100	„	26,50—27,00
„ Saksa . . .	100	„	26,25—26,75
Sool, lahtine, Vene, franko vagun Irboska ja Narva .	100	„	3,40
Sool, lahtine, Saksa .	100	„	3,40
Heeringad, Shoti „Matties" . . .		tűnn	50,00—53,00
Heeringad, Jarmouth „Matties"		tűnn	46,00—48,00
Heer. Jarmouth „Mattfulls" . .		tűnn	50.00—52.00
Heer. Shoti „Mattfulls"		„	64,00—67,00
„ Norra		„	35,00
Katuselakk, franko jaam Kohtla . .	100	kg.	10,50
Raualakk, franko jaam Kohtla . .	100	„	25,00
Raud, sordi . . .	100	„	13.00—14.00
vits	100	„	16,00—22,00
Raudplekk . . .	100	„	17,00—24,50
„ tsingitud	100	„	32,00—33,50
Raudtalad . . .	100	„	13,00—14,00
Teras, Inglise . .	100	„	70,00—100,00
„ Saksa . .	100	„	70,00—100,00
„ vedru . .	100	„	22,00—24,00
„ talla, ree .	100	„	16,00—16,75
Inglistina	100	„	3,40— 3,50
Seatina	100	„	50,00
Vaskplekk, punane	100	„	150,00—180,00
„ valge .	100	„	140,00—150,00
Tsinkplekk . . .	100	„	50,00—65,00
Masinaõli	100	„	27,00—28,00
„ Poola .	100	„	22,90
„ Ameerika	100	„	29,00—31,50
Mootorõli, Ameerika	100	„	35,40—42,70
Autoõli, Ameerika .	100	„	39,65—105,00
Linaseemneõli . .	100	„	83,00
Värnits	100	„	85,00
Petrooleum, Vene, sistern. ja vaadid	100	„	13,00—14,15
Petrool., Ameerika .	100	„	13,00—14,15
Bensiin, Vene . .	100	„	40,00
„ „ II s.	100	„	37,25
„ Ameerika .	100	„	40,00
Pesusooda, kodumaa	100	„	9,00—9,50
Seebikivi	100	„	28,00—29,00
Värvid, nigrosiin, veessulav, väljam.	100	„	5,50
Tsinkvalge, väljam.	1	„	0,73—0,78
Tinavalge	1	„	0,85—0,86
Ooker, väljamaa .	1	„	0,17—0,28
Tsement, Portland, Kunda		pűtt (170 kg.)	8,90
Kriit, toores . . .	100	kg.	5,45—6,70
„ pestud . .	100	„	6,00—7,00
Lubi	100	„	3,05
Telliskivi, I. sort Loksa, fr. Tallinn	1000	tk.	47,50—50,00
Silikaat, I s., franko vabrik	1000	„	45,00
Tuletik. [illegible]ginaalkast (5000 toosi) . .			1,30
Tallanahk, Eesti naha	1	kg.	2,70—3,30
„ Ame[illegible]a nahast, I sort . .	1	„	3,40
Tallanahk, Ameerika nahast, II sort	1	„	3,30

Tegew toimetaja: Toiwo M. Heino.
Wastutaw toimetaja: A. Soos.
Wäljaandja: Kirjastusühiſus „Uku".

Harju tänav, kõnetr. 213-10.
Kohvik „ASTORIA"
Harju tänav, kõnetr. 213-10.
Mugavaim kohvik. Igapäev **muusika** kella 3—5-ni ja 8—12-ni.
Maitsvad hommiku-, lõuna- ja õhtusöögid.
Õllebaar.
Oma kondiitritööstus, pühadeks igasuguste tellimiste kiire ja täpne täitmine.

Varustage endid jõulupühadeks
jõuluküünaldega
kolmevärvilise tulega.
Pealadu
A.-S. „Ephag", Tallinnas, Harju 41, kõnet. 427-09.
Tartu, Kompani t. 1, kõnet. 3-86.

VOLD KÕTSI
Wold. Kõtsi jalanõudeäri
Vene tän. 7, kõnetr. 428-48.
Soovitab jõulupühiks suures valikus
daamide ja härrade balli- ja tänav jalanõusid.
Botikuid ja kalosse parematest vabrikutest.
Hinnad mõõdukad.

Jõuluks
kõikſugu maiustuſi,
koloniaalkaupu,
jõulupuuilustuſi
ja küünlaid
ſoowitab ſuures walikus
Karl Pukk,
Wabaduſe pl. 1. Tel. (2) 10-25.

Külastage
P. Põderi valmisriieteäri
Tallinnas, Kullasepa tän. 7, telefon 429-31
sealt leiate alati kõige suuremas valikus mõõdukate hindadega moodsaid meester. ja naister. valmisriideid.
Kes ostab, ei kahetse.

Teadaanne.

Teatame oma lugupeetud tarwitajaskonnale, et meie tööstus on ſiſſeſeatud kõige uuema tehnika nõuetele wastawalt ning oma tegewuſe alal täiuslikuſeni wiidud. Meie ettewõtte on ainulaadiline Tallinnas, mis on warustatud ſpetſiaalmaſinatega, ka oleme ſaanud wälismaa uudisleiduſe (Hochglanzmaſchine)

kôrgeklantsmasina

mis klantſitab ja ſiletab kraed ka ſeeſtpoolt, ſeega pikendab Teie kaelaſideme iga, hoides kokku raha ja aega. Palun kõiki peſutarwitajaid pöörata tähelpanu ſellele kõrgewäärtuslikule leiduſele. Et weenduda ſelles, palume pöörata meie poole. Loodame, et keegi ei jäta katſetamata meie uudiſt.

Hinnad endised!

Ameerika pesumaja

Müürivahe tän. 21. ∴ Kônetr. 205-97.

Jõulupühiks

suures valikus soovitan

daamidele:

riidest-, plüüs- ja karusnahkmantleid;

härradele:

palituid ja ülikondi.

Valmisriieteäri

„DERNIER CRI"

Harju 29. **Harju 29.**

Soodsad ostutingimused. Võimalikult odavad hinnad.

Tellimiste vastuvõtmine.

KAUBAMAJA

E. LERENMANN

TALLINN

Suur Karja 10.

Telegrammid: „NAMNEREL"

Tel. (2) 15-43.

Fai-de-chine
Crêpe-de-chine
Velotine
Milanaise

Siidi- ja puuvillatrikoo, mantli- ja voodrisiidi riiet, meesterahva palituvoodri-atlasi, meesterahva varuka voodririiet, **Vatelin,** mööbli-, portjääri- ja voodrivaibariiet jne.

Kookus- ja Juute-
vaipu,
pôrandalinikuid
Th. Stempel'i
juures Pikal tän. 15.

Vorstivabrik

Th. Scholz

Koplis, Bekkeri teh. 13,
telefon — Kopli 23,

soovitab

oma lugupeetud kaubatarvitajaile eelseisvaiks pühiks rikkalikkus valikus igatseltsi

vorste,
sinke,
rulette,
soolatud liha jne.

Palume tellimisi soovitava kauba peale aegsasti ära anda, et neid korralikult täita.

Juhatus.

Head, maitsvat, pruuni

piparkoogi-suhkrusiirupit

seovitab kaupmeestele ja pagariäridele môôdukate hindadega

Tööstus „WAMBOLA", Tallinnas, Toom-Kuninga 28. Kônetr. 16-67.

„Tallinna Teataja"

loeb iga tööstur ja kaupmees

TÄHELEPANU!!!

Lugupeetud **ostjaskonnale** teatame, et kuni jõulupühadeni

on ärid avatud õhtul kella 6-ni

Tall. Kaupmeeste Selts.

Mööbli jaoks

teen painutatud klaaſe ja raamin klaaſe igaſuguſteſſe maali raamideſſe.

J. Puusepmaa,
Tartu, Tähe t. 57.

◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆

ALEX. ED. JÜRGENS
MEHAANILINE GRANIIDI JA MARMORITÖÖSTUS
ASUT. 1851 × TALLINN: KAUPMEHE T. 7
VALMISTAMINE JA LAAGER: HAUA KAUNISTUSESEMED, MONUMENDID JNE.

◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆

Kardinaid,
eesriideid,
mööbliriideid.
Th. Stempel'i
juures Pikk tän. 15

Lihaäri J. Laks

Turukaubamaja nr. 17/18.

Kõnetr.: äri — (20) 3-21,
kodune 305-67.

Alati tagawaras ſuures walikus: ſuitſuliha, ſoolaliha, wärsket liha kõigiſt ſortideſt.
Müük ſuurel ja wäikſel arwul päewahindadega.
Teenimine kiire ja korralik.
Saowikorral kauba kätteſaatmine.

Juukselõikamiseäri

B. Järn

V. Tartu m. 15. **I. järgu tööjõud.**

Eesti valmisriieteäri

J. WEISMANN

Väike Karja t. 8 ja Kopli t. 2-a

Soowitab ſuures walikus igaſuguſeid daamide ja härrade ſügiſe ja talwe **üliriideid.**

Tellimiste kiire ja täpne täitmine.

J. Weismann,
V. Karja tän. 8 ja Kopli tän. 2-a.

Pesuriideid

I-klassi vabrikutest

Th. Stempel
Pikk tän. 15.

Kuldaurahaga kroonitud

kohvitööstus „ESTO"

Tallinn, Telliskiwi tän. 44
Telefon 22-69.

Soowitab perenaistele **hästituntud peene- ja puhtamaitselist vilja- ja oakohvi.**

Kauba headuſe eeſt wastutus.

Odavad jôuluhinnad

1. detsembrist peale

ſuure hinnaalanduſega müügil:

akna- ja uksekardinaid, vooditekke, voodi- ja lauapesu, tüllkaupu, pesuriideid jne.

Walik on rikkalik, mida ei jäta keegi kaſutamata, ſeſt hinnad on wäljaspool wõiſtluſt.

N. Teisenroth'i

aknakardina- ja pesukauplus

Viru tänaval 10.

Eestimaa Trükikoja A.-S. (end. J. H. Greſſel), Tallinnas, Rataskaewu t. 10.